

Bilaga 3 – Samrådsredogörelse

Samrådsförslag februari 2021

Tematiskt tillägg till översiktsplanen - Kust och skärgård

Sammanfattning

Samråd kring förslaget till tematiskt tillägg till översiktsplanen med fokus på kust- och skärgårdsfrågor är en viktig del av kommunens strategiska arbete. Det tematiska tillägget ska tillsammans med översiktsplanen möjliggöra en hållbar utveckling av Österåkers kommun till 2040.

Samråd pågick 20 februari till 18 april 2021. Samrådet skedde digitalt på grund av den rådande pandemin. Denna samrådsredogörelse är en bilaga till förslag till tematiskt tillägg till Österåkers kommuns översiktsplan. I samrådsredogörelsen redovisas och kommenteras de synpunkter som har inkommit till samhällsbyggnadsförvaltningen under samrådsperioden.

Flera av de synpunkter som inkommit är av en generell karaktär och gäller till exempel övergripande ändringar eller förtydligande i det tematiska tillägget. Andra yttranden är mer specifika till sin karaktär och handlar om konkreta teman eller platser längs fastlandets kust och skärgården. Vidare är en del av förslagen och synpunkterna inte inom ramen för det tematiska tilläggets avgränsning eller innehåll. Dessa synpunkter kan dock komma att spela en viktig roll i kommunens vidare arbete.

Förslaget till tematiskt tillägg till översiktsplanen bedöms, utifrån genomförd dialog under samrådet, tas emot väl på många sätt. Bedömningen är att förslagen utveckling av lokala knutpunkter, transportsamband och de marina näringarna togs emot väl. Däremot efterfrågades förtydligande kring hantering av det rörliga friluftslivet. Det uppfattades finnas en oro gällande utvecklingen av det rörliga friluftslivet och dess påverkan på natur och jordbruksverksamhet bland annat.

Länsstyrelsen efterfrågar bland annat förtydliganden kring riksintressen, bebyggelseutveckling i förhållande till befintlig bebyggelse samt strandskyddet, påverkan på den regionala och mellankommunala grönstrukturen, samt tydligare kartmaterial.

De vid samrådet inkomna synpunkterna sammanfattas och kommenteras i denna samrådsredogörelse. Ett flertal synpunkter har lett till bearbetningar av text- och kartmaterial.

På följande sida sammanfattas de större ändringarna som gjorts i planförslaget efter samråd.

Ett stort tack till alla som har deltagit under samrådet!

Utvecklade plankartor

- Fler namn har lagts till för att underlätta orienterbarheten i kartorna.
- Förtydligande gällande var ny bebyggelse främst avses tillkomma.
- Mer schematiska stråk.
- Utredningsområdet för friluftsliv söder om Örsö har tagits bort.
- Ljusterö Åsättra har tillkommit som plats för grön entré.
- En tabell över statistiska tätorter har tillkommit.
- Tydligare koppling till barnkonventionen samt landsbygds- och skärgårdsstrategin.
- Ny planeringsriktlinje om laddinfrastruktur.
- Länsstyrelsens rekommendation om lägsta grundläggningsnivå har tillkommit i karta.

Utvecklade texter och övriga kartor

- Tillägg gällande deltidboende och demografi kopplat till behovet av bostäder och befolkningsutveckling.
- Förtydligande av vad som menas med utveckling av de marina näringarna.
- Tillägg gällande hantering av buller från bland annat sjötransporter.
- Förtydliganden gällande transportsamband och vilka platser som anses som särskilt viktiga ut transportsynpunkt.
- Redovisning av natura 2000-områden har tillkommit i text och karta.
- Förtydligande av vilka riskobjekt som avses i karta.
- Åsättra har tillkommit för utveckling av marin verksamhet och Östanå tagit bort i karta.

Innehåll

1. Inledning	5	2.3 Kommuner	27
1.1 Tidigare beslut	5	2.3.1 Vallentuna kommun	27
1.2 Beskrivning av samrådsprocessen	5	2.3.2 Värmdö kommun	27
2. Samrådsyttrandet	6	2.3.3 Täby kommun	27
2.1.1 Länsstyrelsen i Stockholms län (Lst)	6	2.3.4 Vaxholms kommun	29
2.1.2 Statens geologiska institut	18	2.4 Föreningar, organisationer och företag	29
2.1.3 Skogsstyrelsen	19	2.4.1 Österåkers Rotaryklubb	29
2.1.4 Sjöfartsverket	19	2.4.2 Österskärs Villaägareföreningen	32
2.1.5 Luftfartsverket (LFV)	20	2.4.3 Idrotts och friluftsansen Österåker	33
2.1.6 Lantmäteriet	20	2.4.4 Naturskyddsföreningen Österåker (NFÖ)	33
2.1.7 Försvarsmakten	20	2.4.5 Svinninge Marina	36
2.1.8 Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall)	21	2.4.6 Ingmarsö Byalag	38
2.1.9 Svenska kraftnät	21	2.4.7 Friluftsförbundet Österåker	41
2.1.10 Trafikverket	21	2.4.8 STF Stockholm nordost	42
2.2 Regionala aktörer	23	2.4.9 Skanova	43
2.2.1 Region Stockholm, tillväxt- och regionplanenämnden	23	2.4.10 Äventyrens Ö AB	43
2.2.2 Norrvatten	26	2.5 Privatpersoner	44
2.2.3 Storstockholms Brandförsvaret (SSBF)	26		

I. Inledning

Det tematiska tillägget är en strategisk plan som tillsammans med kommunens antagna översiktsplan beskriver kommunens avsikter i fråga om exempelvis mark- och vattenanvändning, bebyggelseutveckling, riksintressen och allmänna intressen i övrigt. Samråd om förslaget till tematiskt tillägg pågick 20 februari till 18 april 2021. Denna samrådsredogörelse är en bilaga till förslag till tematiskt tillägg till översiktsplan för Österåkers kommun 2040 och redovisar de synpunkter som har inkommit till samhällsbyggnadsförvaltningen under samrådsperioden. Yttrandena redovisas samt kommenteras.

Yttranden från olika remissinstanser, föreningar och organisationer samt företag och fastighetsägare redovisas och kommenteras. De yttranden som inkommit från privatpersoner ordnas i teman i linje med planeringsstrategierna i det tematiska tillägget. Samtliga yttranden finns i sin helhet i kommunens diarium och är offentliga handlingar.

I.1 Tidigare beslut

I samband med framtagandet av Österåkers kommuns översiktsplan 2040 fattades beslut (KS §11:08, 2017) om att ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen fokuserat på kust- och skärgårdsfrågor.

Våren 2019 genomfördes en tidig dialog i syfte att samla in önskemål och idéer inför kommande arbete med det tematiska tillägget till översiktsplanen. Efter den tidiga dialogen påbörjades arbetet med att ta fram ett förslag till tematiskt tillägg. Beslut om samråd togs av Kommunstyrelsen den 11 januari 2021 (KS §1:28, 2021).

I.2 Beskrivning av samrådsprocessen

Samråd kring förslag till det tematiska tillägget har skett genom en bred dialog med kommuninvånare, föreningar, organisationer, andra kommuner samt regionala och statliga instanser.

Under samrådet har det varit möjligt att lämna synpunkter skriftligt via e-post eller brev samt via formulär på hemsidan.

Samrådet har fokuserat på att nå externa målgrupper:

- Vuxna kommuninvånare
- Unga kommuninvånare – då extra satsningar behövs för att engagera just denna grupp och då de utgör de framtida vuxna
- Besökare
- Potentiella invånare
- Företagare/ fastighetsägare
- Föreningar/ organisationer
- Myndigheter

Interna grupper (förvaltningar, politiska partier och tjänstepersoner) har fått information om förslaget till tematiskt tillägg under samrådsperioden men dialog med dessa fördes huvudsakligen inför samrådet.

Information

Information om samrådet har anslagits i lokaltidningar, på kommunens hemsida och sociala medier samt anslagstavlor. Information om samråd kring förslaget har även skickats ut till olika remissinstanser och material har funnits tillgängligt på Ingmarsö samt kommunens bibliotek i Åkersberga och på Ljusterö samt i Alceahuset. Vidare har information om samrådet funnits tillgängligt på kommunens hemsida.

Dialogträffar

På grund av pandemin så bedrevs ett digitalt samråd utan fysiska dialogträffar. Två större allmänna dialogmöten anordnades där privatpersoner, föreningar och organisationer kunde anmäla sitt intresse att delta. Vidare genomfördes flera riktade dialogträffar med aktörer som var intresserade eller som var aktiva under den tidiga dialogen.

2. Samrådsyttranden

2.1 Statliga aktörer

2.1.1 Länsstyrelsen i Stockholms län (Lst)

Länsstyrelsens samrådsyttrande är uppdelat i fem delar, övergripande synpunkter, synpunkter på statliga och mellankommunala intressen, länsstyrelsens råd angående allmänna intressen, miljökonsekvensbeskrivningen och övrigt.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen anser att det är positivt att Österåkers kommun tar ett samlat grepp om utvecklingen av kust- och skärgården. Länsstyrelsen stödjer kommunens ambition att skapa förutsättningar för en levande skärgård där man kan leva, bo och verka och där det finns ett utbud av service, inklusive förskola och skola, olika typer av bostäder och möjlighet att pendla mellan skärgården och Åkersberga.

Bebyggelseutveckling

Enligt planförslaget ska nu bebyggelse främst lokaliseras till befintliga bebyggelseområden. En

tätare bebyggelsestruktur föreslås vid Skärgårdsstad, Roslags-Kulla, Mellansjö och Linanäs. Även Ingmarsö pekas ut för bebyggelseutveckling men i en någon mindre tät struktur. Ett antal lokala knutpunkter där kommunen vill stärka utbudet av service identifieras, liksom ett antal platser för utveckling av marin verksamhet. Länsstyrelsen ser positivt på ambitionen att fokusera ny bebyggelse till befintliga områden, för att undvika en mer utspridd bebyggelsestruktur. Det finns dock ett behov av en mer konkret redovisning av den föreslagna utbyggnaden. Länsstyrelsen anser att kommunen bör tydliggöra i plankartorna vad som är befintlig bebyggelse där ingen förtätning föreslås, vad som är befintliga områden som ska förtätas och vad som är nya utbyggnadsområden. Kommunen bör också klargöra omfattningen av den bebyggelse som planen ger utrymme för och vilken typ av bostäder som eftersträvas.

Kommentar:

Ett flertal kartor har reviderats så att det framgår var ny bebyggelse främst avses tillkomma samt vilka områden som är befintliga. Kommunen vill genom förslaget till tematiskt tillägg verka för ett varierat

utbud av upplåtelseformer och hustyper, detta för att ge förutsättningar för människor att göra boendekarriär, att man ska kunna leva och verka i skärgården i alla stadier av livet. Behovet av olika typer av bostäder kommer att beaktas vid detaljplaneläggning.

Längs fastlandets kuststräcka och i skärgården utgörs idag bostadsbeståndet till mestadels av småhus samt fritidshus vilket utvecklingen av ny bebyggelse behöver komplettera, anpassas och ta hänsyn till. En utförligare beskrivning av kommunens bostadsförsörjning har tillkommit med en redogörelse av kommunens bostadsförsörjningsplan.

Planeringsförutsättningar

En viktig utgångspunkt i planförslaget är att bebyggelseutvecklingen ska ske med hänsyn till natur- och kulturvärden. Kommunen lägger även stor vikt vid de äldre jord- och skogsbruksmiljöerna som identifierats som betydelsefulla för att behålla landskapsbilden och skärgårdens särpräglade natur. I planförslaget redovisas också ett antal andra förutsättningar för utveckling i området – både kvaliteter att ta vara på och risker som behöver beaktas. Det ger sammantaget en bra bild av vilka aspekter kommunen behöver utreda i den fortsatta planeringen men Länsstyrelsen ser att det även här finns behov av att konkretisera det tematiska tillägget för att det ska kunna utgöra ett mer handfast stöd i efterföljande detaljplanering. Åtgärder och strategier för att hantera risker som identifierats kan med fördel inkluderas i planen.

Det gäller exempel åtgärder för att hantera risk för skada på riksintressen och åtgärder för att säkerställa dricksvattenförsörjning.

Kommentar:

Tydligare hänvisning till översiktsplanen har tillkommit där generella råd och riktlinjer ges kring hantering av risker för skada på riksintressen. Utöver det har ytterligare ställningstaganden tillkommit för ett antal riskintressen där åtgärder för att hantera identifierade risker har inkluderats i planförslaget, bland annat för Roslags-Kulla och mellanskärgården. Områden för utveckling som bedöms strida mot riksintresset och andra värden har tagits bort. Vidare görs bedömningen att planförslaget beaktar risker på en lämplig övergripande strategisk nivå.

Marina näringar

Kommunen pekar i planförslaget ut ett antal platser för utveckling av marina näringar. Intentionen är att dessa ska koncentreras till strategiska platser där det finns goda förutsättningar för nödvändig infrastruktur, vilket är positivt. Länsstyrelsen noterar att området vid Ljusterö Åsättra inte pekas ut som en plats för utveckling av marina näringar. Eftersom det pågår en dialog mellan kommunen och intressenter i området angående utvecklingen av exempelvis en marina, önskar Länsstyrelsen ett förtydligande i planen om hur kommunen ser på potentialen för utveckling av marina näringar i området vid Ingmarsö Åsättra.

Länsstyrelsen delar bedömningen som görs i miljökonsekvensbeskrivningen att det finns risk för stora negativa konsekvenser på natur- och friluftslivsvärden vid utveckling av de marina näringarna. Likaså att det finns risk för att möjligheterna att uppnå eller upprätthålla miljö kvalitetsnormerna för vatten kan försvåras. Länsstyrelsen anser att förutsättningarna för utveckling av marina näringar bör förtydligas och vill också framhålla vikten av att detta beaktas i den fortsatta detaljplaneringen.

Kommentar:

Noggranna utredningar kommer att krävas vid utveckling av marina näringar för att uppnå eller upprätthålla miljö kvalitetsnormerna för vatten. Det är något som kommunen beaktar vid bland annat detaljplaneläggning, vilket har förtydligats i planförslaget.

Ljusterö Åsättra har tillkommit som plats för utveckling av marina näringar i kartor. Vidare har exempel på vad utveckling av marina näringar kan innefatta tillkommit.

Synpunkter på statliga och mellankommunala intressen

Riksintressen

Utifrån det befintliga underlaget kan Länsstyrelsen inte utesluta att förslaget kan innebära påtaglig skada på riksintresset för kust och skärgård enligt 4 kap.

Miljöbalken (MB) samt riksintressena för kulturmiljövård och naturvård enligt 3 kap. MB.

Inför granskningskedet bör avsnittet om riksintressen i huvuddokumentet utvecklas avseende de åtgärder kommunen avser att genomföra för att förhindra skada på riksintressena. Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller ett avsnitt som behandlar riksintressen. Länsstyrelsen anser att de slutsatser som presenteras i hållbarhetsbedömningen angående påverkan på riksintressen bör lyftas in i planhandlingen.

Kommentar:

Se tidigare kommentar under Planeringsförutsättningar.

Roslags-Kulla, riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6§ miljöbalken

I planförslaget identifieras Roslags-Kulla som en lokal knutpunkt och som ett område lämpligt för tätare bebyggelseutveckling. Kommunen anger att utvecklingen i Roslags-Kulla ska ske i enlighet med kommunens planprogram för Roslags-Kulla-Östana-Wira och att det tematiska tillägget ska ses som ett komplement till planprogrammet för att stödja utvecklingen av området. Planförslaget innehåller dock ingen närmare vägledning. Länsstyrelsen anser att det utifrån underlaget i planförslaget inte går att

bedöma om och hur förslaget bidrar till att riksintresset tillgodoses eller skadas.

Länsstyrelsen påpekade i samband med framtagandet av planprogrammet att den föreslagna bebyggelseutvecklingen riskerar att medföra påtaglig skada inom riksintresset Roslags-Kulla. Länsstyrelsen påpekade också i granskningsyttrande för Österåkers kommunövergripande översiktsplan att det saknades riktlinjer som kunde vara till ytterligare stöd vid detaljplaneläggning inom riksintresset. Länsstyrelsen vidhåller de synpunkter som framförts i samband med samrådet om planprogrammet för Roslags-Kulla-Östanå-Wira och granskningen av kommunens översiktsplan.

Kommunen skriver i planförslaget att de genomfört en aktualitetsprövning av planprogrammet för Roslags-Kulla-Östanå-Wira år 2019. Aktualitetsprövningen har inte kommunicerats med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen önskar få mer information om vad aktualitetsprövningen av planprogrammet innebär. Plan- och bygglagen innehåller bestämmelser som relaterar till bedömningen av översiktsplanens aktualitet, men det finns inte några bestämmelser om detta som rör andra typer av planer. Det är därför oklart vad det aktualitetsprövade planprogrammet har för status relaterat till det planprogram som godkändes av kommunfullmäktige år 2013.

Länsstyrelsen anser att det tematiska tillägget trots sin ambition ger liten vägledning för hur de värden som ligger till grund för riksintresset Roslags-Kulla ska tillgodoses. I det fall aktualitetsprövningen av planprogrammet har gett sådan vägledning bör det inarbetas i det tematiska tillägget.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på Länsstyrelsens kunskapsunderlag om riksintressen för kulturmiljövården som i dagsläget är uppdaterad med underlag för skärgårds- och farledsmiljöer.

Kommentar:

Det tematiska tillägget stödjer föreslagen utveckling av Östanå och Roslags-Kulla som föreslås i det aktualitetsprövade planprogrammet, vilket har tydliggjorts i planförslaget. Se även tidigare kommentar under Planeringsförutsättningar.

Riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6§ miljöbalken

Redovisningen av riksintressen för naturvården i bilaga 2 behöver revideras. Planområdet berörs av följande riksintressen för naturvården:

- Stockholms skärgård (yttre delen)
- Stockholms skärgård (mellersta delen)

Både i bilagan och i huvuddokumentet redovisar kommunen även riksintresset Ullnasjöns De Geermoräner – detta riksintresse ligger dock utanför planområdet.

Länsstyrelsen anser att kommunen bör förtydliga hur den föreslagna utvecklingen i områdena ”Ljusterö med omland” och ”Mellanskärgården” förhåller sig till riksintressena för naturvården. För ”Ljusterö med omland” anger kommunen att bebyggelse ska ske inom bebyggda områden eller i anslutning till en större samling byggnader och att endast en varsam förtätning och komplettering av befintliga bebyggelseområden är aktuellt utanför utpekade områden för bebyggelseutveckling. I ”Mellanskärgården” ska bebyggelseutvecklingen fokusera på att komplettera och förtäta redan befintliga området. Det visar att intentionen är en relativt begränsad bebyggelseutveckling i dessa områden men exploateringsgraden är redan idag hög i delar av dessa områden (vilket framgår av kartan på s. 56) och det är därför relevant att beskriva hur en ytterligare förtätning kan komma att påverka riksintresset för naturvården. I det här sammanhanget är det också relevant att ge en utförligare beskrivning av det utökade naturskyddet som föreslås i ”Mellanskärgården” som kommunen nämner i avsnittet om riksintressen.

Det framgår av planeringsriktlinjerna att exploatering av ytterskärgården ska undvikas. Med hänsyn till riksintresset för naturvården kan detta med fördel

även redovisas i avsnittet som beskriver utvecklingsmöjligheterna för ytterskärgården.

Kommentar:

Riksintresset Ullnasjöns De Geermoräner har lyfts ur planförslaget, samt ur planeringsunderlaget i bilaga 2, då det ligger utanför det tematiska tilläggets geografiska avgränsning. Vidare har redovisningen av riksintressen för naturvården i bilaga 2 reviderats där Stockholms skärgård (yttre, samt mellersta delen) har tillkommit.

Förtydliganden om hur kommunen förhåller sig till riksintressena för naturvården vid planerad utveckling har tillkommit för Ljusterö med omland samt för mellanskärgården. Vidare har en skrivning tillkommit under utvecklingsmöjligheter för ytterskärgården, om att exploatering ska undvikas i ytterskärgården.

Förslaget om utökat naturskydd i mellanskärgården kan innebära exempelvis upprättande av biotopskydd eller naturreservat, vilket har tydliggjorts i planförslaget. Då kommunen har relativt lite rådighet över marken sker detta arbete i samverkan med bland annat berörda markägare.

Farlederna Furusundsleden och Husaröleden, riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap. 8§ miljöbalken

Farlederna Furusundsleden och Husaröleden samt farleden över Östra Saxarfjärden är av riksintresse för sjöfarten. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att kommunen avser att beakta riksintresset i efterföljande detaljplanering och tillståndsprövning. Sjöfartsverket framhåller i sitt yttrande att åtgärder i farledernas närhet behöver samrådats med Sjöfartsverket och andra berörda aktörer. De lyfter att inga inskränkningar får ske gällande tillgängligheten, framkomligheten och sjösäkerheten för sjöfarten i farlederna. Inga åtgärder bör heller vidtas eller restriktioner införas i farleder och vattenområden som förändrar eller begränsar sjötrafikens framkomlighet, möjlighet till säker manövrering och sjösäkerhet.

Av planförslaget framgår att kommunen önskar se en minskad trafik och lägre hastigheter i Furusundsleden. Sjöfartsverket anser att detta skulle försämra och begränsa möjligheten till farledens användning och negativt påverka sjöfartens tillgänglighet samt framkomlighet i farleden och därmed också påverka riksintresset för sjöfarten negativt. Länsstyrelsen anser dock att så länge den markanvändning som föreslås i planförslaget inte leder till krav på restriktioner, som exempelvis hastighetsbegränsning, av miljö- och hälsoskyddsskäl så kan riksintresset anses vara tillgodosett.

Kommentar:

Utförligare skrivningar om buller har tillkommit som tydliggör hur hänsyn ska tas vid bebyggelseutveckling på platser som kan påverkas av buller. Åtgärder ska tas för att minska buller där det är möjligt och bullerkänslig utveckling ska undvikas på platser där det inte är möjligt att begränsa ljudnivån. Kommunens intention är att fortsatt tillgodose riksintressena för sjöfart. Kommunen har ingen rådighet att fatta beslut i frågan om minskad trafik och lägre hastigheter i Furusundsleden, men avser verka för det med hänsyn till, bland annat, erosionsskador på enskilda fastigheter.

Riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9§ miljöbalken

Planområdet berörs inte av några öppet redovisade riksintressen för totalförsvaret. Länsstyrelsen vill dock informera om att hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 45 meter inom tätort. Detta för att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen som omfattas av sekretess och inte kan redovisas öppet på karta. Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Forsvarsmakten och detta kan med fördel framgå av planhandlingarna. Länsstyrelsen har tagit fram en vägledning kring hur planeringen av höga byggnader kan ske.

Kommentar:

Plan- och bygglovsärenden med höga objekt remitteras idag till Försvarsmakten i tidigt skede. Planförslaget har förtydligats med ett stycke om riksintresset för totalförsvarets militära del i avsnittet Riksintressen.

Riksintresse kust och skärgård enligt 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken

Österåkers kommuns kustområde och skärgård är i sin helhet av riksintresse enligt särskilda hushållningsbestämmelser i 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken. Bestämmelserna syftar till att värna det värdefulla kust- och skärgårdslandskapet med sina unika natur- och kulturvärden och med särskilt stora värden för friluftsliv och turism. I lagstiftningen har en avvägning gjorts mellan olika anspråk och intressen som innebär att natur- och kulturvärden ska ges företräde i konkurrenssituationer. Turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen ska särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Bestämmelserna i miljöbalken innebär inte hinder för utveckling av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet. Kommunen föreslår tätare bebyggelseutveckling vid Skärgårdsstad, Roslags-Kulla, Mellansjö och Linanäs. På Ingmarsö föreslås en något mindre tät bebyggelsestruktur. Ett antal platser identifieras också för utveckling av marin verksamhet.

Kommunen tar i planförslaget ställning mot ny bostadsbebyggelse inom obebyggda områden. Enligt planförslaget ska ny fritidsbebyggelse i regel endast få komma till stånd i form av ej expanderande kompletteringar till befintlig bebyggelse. Ingen ny bebyggelseutveckling föreslås i det område som i planförslaget identifieras som ”yttre skärgården”.

Länsstyrelsen stödjer kommunens intention att begränsa ny bebyggelse till platser med större befintliga bostadsområden men anser inte att det är möjligt att bedöma potentiell skada på riksintresset utifrån befintligt underlag. Planförslaget behöver kompletteras med information om vilka områden som är befintliga tätorter. Det behöver också framgå med större detaljeringsnivå var kommunen föreslår att ny bebyggelse kan tillkomma och i vilken omfattning. Vidare anser Länsstyrelsen att planförslaget bör innehålla en utförligare redovisning av de natur- och kulturvärden som återspeglar riksintresset. Det skulle vara ett bra stöd i bedömningen av påverkan på riksintresset i fortsatt detaljplanering.

Kommentar:

Ett flertal kartor har reviderats så att det framgår var ny bebyggelse främst avses tillkomma. På sida 19 i det tematiska tillägget listas statistiska tätorter inom avgränsningsområdet, i enlighet med Statistiska centralbyråns definition. Utförligare beskrivningar och ställningstaganden av natur- och kulturvärden

som återspeglar respektive riskintresse har tillkommit, samt bedömningar gällande planförslagets påverkan på riksintresset.

Natura 2000

Avsnittet om riksintressen i huvuddokumentet behöver kompletteras med en redogörelse för befintliga Natura 2000-områden och planförslagets eventuella påverkan på dessa områden.

Kommentar:

Redogörelser av de tre Natura 2000-områdena Rydholms Ekhage, Ubby Ekhage och Stavs äng har tillkommit. Planförslaget bedöms inte påverka något av dessa områden negativt.

Mellankommunala frågor

Regional grönstruktur

Länsstyrelsen anser att planen bör tydliggöras gällande utbyggnadsförslagets påverkan på den regionala och mellankommunala gröna infrastrukturen. De regionala kunskapsunderlag för grön infrastruktur som finns tillgängliga på Länsstyrelsens webbplats kan användas för att identifiera områden där kommunen i den fortsatta planeringen behöver genomföra mer detaljerade undersökningar. Exempelvis bör regionala spridningssamband och värde-trakter för ek- och ädellövsmiljöer, gammal barrskog, värdefulla ängs- och hagmarker samt grunda havsvikar inkluderas i analysen av den gröna infrastrukturen.

Delar av planområdet identifieras i RUFS 2050 som en grön värdekärna. Kommunen har identifierat den regionalt utpekade grönstrukturen som ett intresse att beakta i detaljplaneringen men det framgår inte närmare hur kommunen bedömer att planförslaget kan komma att påverka den gröna värdekärnan. Länsstyrelsen anser att den föreslagna utvecklingen kan innebära en avvikelse från RUFS 2050 eftersom det inte går att utesluta en negativ påverkan på natur- och kulturvärdena i värdekärnan.

Kommentar:

Den utveckling som föreslås i planförslaget och som kan komma påverka den regionala och mellankommunala gröna infrastrukturen är mindre kompletteringar av bebyggelsen vid Roslags kulla, samt en marin verksamhet. Den marina verksamheten som föreslås för utveckling ligger vid färjeläget och innebär utveckling på redan ianspråktagen mark. Verksamheten kommer att prövas med hänsyn till strandskyddet. Satsningar på kollektivtrafiken bedöms ha positiva effekter för att tillgängliggöra de rekreativa värdena i den gröna värdekärnan inom Angarnkilen. Ingen övrig utveckling föreslås inom den gröna kilen.

Ett tillägg har gjorts om att påverkan på den gröna värdekärnan ska utredas vidare vid utvecklig för att fortsätta ta hänsyn till dess värden.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver tydliggöra hur utbyggnadsförslagen i de olika delområdena förhåller sig till miljö kvalitetsnormerna för vatten och vattenförekomsternas status. De övergripande utmaningar som planförslaget innebär för möjligheten att uppnå eller upprätthålla miljö kvalitetsnormerna för vatten bör identifieras, liksom vilka åtgärder kommunen avser att vidta för att hantera detta. I miljö konsekvensbeskrivningen förs exempelvis ett resonemang om hur utvecklingen av marina näringar kan påverka statusen på berörda vattenförekomster, slutsatser härifrån bör lyftas in i planen.

Möjligheten att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten bör även relateras till förekommande mark- och grundvattenföroreningar. Till exempel kan det vara nödvändigt att anpassa hanteringen av dagvatten, särskilt i de områden som utpekats som högriskområden.

Det är positivt att kommunen uppmärksammar vikten av mellankommunalt samarbete för att möjliggöra en hantering av frågor gällande miljö kvalitetsnormer för vatten utifrån ett avrinningsområdesperspektiv och med hänsyn till kumulativa effekter.

I miljö konsekvensbeskrivningen identifieras behov av förtydliganden och uppföljning avseende dagvattenhantering och miljö kvalitetsnormer för vatten. Länsstyrelsen instämmer i detta och anser att

slutsatserna från miljö konsekvensbeskrivningen bör inarbetas i planförslaget.

Kommentar:

Skrivningar från Hållbarhetsbedömningen med MKB har tillkommit i planförslaget för att tydliggöra att kommunen genom utredningar och uppföljning ska verka för att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås eller upprätthålls. Noggranna utredningar kommer krävas, vid bland annat detaljplaneläggning, för att möjliggöra utveckling med hänsyn till bland annat dagvattenhantering och påverkan på vattenmiljöer samt yt- och grundvatten.

Miljö kvalitetsnormer för buller

Kommunen redovisar i planförslaget att bullerutredningar bör göras i samband med att bostadsbebyggelse planeras i närheten av större vägar, till exempel vid Östanå och Roslags-Kulla i närheten av väg 276, eller när den planerade utvecklingen bidrar till ökad trafik. Länsstyrelsen anser att texten bör kompletteras för att uppmärksamma att bostäder och verksamheter som ligger mot farleder och trafikerade vattenområden bör anpassas på ett sådant sätt att de inte störs av sjötrafiken.

Kommentar:

Utförligare skrivningar om buller har tillkommit som tydliggör hur hänsyn ska tas vid utveckling på

berörda platser. Åtgärder ska tas för att minska buller, där det är möjligt, och bullerkänslig utveckling ska undvikas på platser där det inte är möjligt att begränsa ljudnivån.

Förorenad mark

Kommunen pekar ut Linanäs och Laggarsvik som särskilt känsliga för spridning av markföroreningar i samband med skyfall och översvämningar. Inom planområdet finns fler misstänkt förorenade områden och därför anser Länsstyrelsen att det av planförslaget bör framgå att föroreningar kan behöva hanteras vid framtida utveckling på fler platser än Linanäs och Laggarsvik. Information om misstänkt förorenade områden kan till exempel hämtas ur EBH-stödet vilket är länsstyrelsernas databas över förorenade områden.

I planförslaget nämns förorening av mark och grundvatten. Länsstyrelsen vill lyfta att det också finns varv, marinor, båtklubbar och liknande strandnära objekt där föroreningar kan antas förekomma både på land (mark och grundvatten) och i sediment i angränsande vattenområden.

Kommentar:

Förtydliganden har tillkommit gällande att föroreningar kan behöva hanteras på fler platser än Laggarsvik och Linanäs, samt att föroreningar

förekommer från bebyggelse, jordbruk, marinor, varv, fritidsbåtshamnar, samt båtar.

Farlig verksamhet och farligt gods

Länsstyrelsen anser att det av planen bör framgå vad de olika riskobjekten som är markerade på kartan för klimat, hälsa, risk och sårbarhet, utgör för risker eftersom olika verksamheter kräver olika riskhänsyn. Länsstyrelsen anser också att kartan bör kompletteras med sjömackar och att transportvägar för farligt gods till dessa verksamheter ska redovisas.

Kommentar:

Utpekade riskobjekt i intressekartan för klimat, hälsa, risk och sårbarhet har förtydligats så att det framgår vilka riskobjekt som avses, där även sjömackar har tillkommit. Det har även tillkommit en skrivning som tydliggör att vidare utredningar kommer krävas vid utveckling av bland annat nya drivmedelsstationer samt de transporter de genererar. Den transportväg för farligt gods som finns utpekad i kartan är hämtad från Trafikverkets vägdatabas och är den enda inom avgränsningsområdet. Vid utveckling av ny bebyggelse kommer hänsyn tas till verksamheters riskhänsyn samt till transportväg för farligt gods.

Geotekniska risker inklusive översvämningsrisk

Det är positivt att kommunen anger att ny bebyggelse i första hand ska undvikas på mark som anses olämplig med hänsyn till översvämningar, ras, skred

och erosion. Länsstyrelsen anser att detta ställnings-tagande bör kompletteras med en bedömning av de utpekade utvecklingsområdena ur geoteknisk synvinkel samt med hänsyn till risker för översvämning, både gällande stigande nivåer i Östersjön och vattendrag samt lågpunkter som kan påverka översvämningsrisken vid skyfall.

För att identifiera riskområden även där geotekniska utredningar inte har utförts, kan kommunen använda sig av det kartunderlag för ras, skred och erosion som Statens geotekniska institut (SGI), Sveriges geologiska undersökning (SGU), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), SMHI och Lantmäteriet gemensamt har tagit fram. En vägledning till kartunderlaget har också tagits fram och finns tillgänglig på SGIs webbplats.

I planförslaget finns en översiktlig beskrivning av konsekvenser av klimatförändringar, med bland annat ökad nederbörd och stigande nivåer i sjöar och vattendrag, vilket kommer att innebära ökade risker för ras, skred, erosion och översvämningar. SGI påpekar i sitt yttrande att det är viktigt att också beakta dessa risker på kort sikt eftersom det är risker som kan finnas även för dagens förhållanden och inte bara i ett framtida klimat. Kommunen bör i den fortsatta detaljplaneringen också beakta risken med att ökad nederbörd leder till förhöjda grundvattennivåer och portryck i marken, vilket försämrar jordens hållfasthetsegenskaper. Skredrisker kan därmed finnas

och uppstå i områden som inte ligger i anslutning till vattendrag.

I planförslaget tar kommunen upp problematiken med erosion längs Furusundsleden. SGI lyfter också bryggor av olika slag vid kusten påverkar vågor, sedimenttransport och erosion. Detta bör beaktas i efterföljande detaljplanering.

I kartan för klimat, hälsa, risk och sårbarhet redovisas 100 års vattenstånd för år 2100. Denna kan med fördel kompletteras med en redovisning av vilka områden som påverkas av Länsstyrelsens rekommendation på 2,7 m i RH2000. Vidare saknar Länsstyrelsen en redovisning av lågpunkter som kan påverka risken för översvämning vid skyfall.

Kommentar:

I planförslaget framgår att bebyggelse i första hand ska undvikas på mark som anses olämplig med hänsyn till översvämningar, skred, ras och erosion. Vid all utveckling bör åtgärder utredas för att minska riskerna.

Vid detaljpanelläggning finns tydliga rutiner för hur kommunen arbetar med hänsyn till lågpunkter som kan påverka risken för översvämning. På det tematiska tilläggets översiktliga nivå anses inte lågpunkter lämpliga att redovisas i kartan med hänsyn till läsbarheten. Vidare utreds även geotekniska

förhållanden i ett senare skede. Trots utmanande geoteknik kan utveckling på en plats vara möjlig att genomföra, trots merkostnader.

Länsstyrelsens rekommendation på lägsta grundläggningsnivå på 2,7 meter i RH2000 har tillkommit i interessekartan för klimat, hälsa, risk och sårbarhet.

Kommunen noterar samtliga frågor att beakta i efterföljande arbete med detaljpanelläggning.

Länsstyrelsens synpunkter gällande allmänna intressen

I det följande framförs synpunkter och information som är att betrakta som råd i fråga om allmänna intressen 3 kap. 10§ punkt 2 PBL.

Bostadsförsörjningen

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen planerar för en variation av bostadstyper. En blandning av storlek och upplåtelseform är en förutsättning för att vara möjligt att bo i skärgården i olika skeden i livet. Kommunen får gärna inkludera mer information om de olika bostadstyperna som avses. För att klargöra kommunens intention gällande bostadsbyggande inom planområdet kan planen också med fördel kompletteras med information om hur stor andel av kommunens övergripande bostadsmål som ska uppnås genom nya bostäder i kust- och skärgårdsområdet. Det är även en fördel om kopplingen till kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning framgår tydligare.

Kommentar:

Beskrivningen av kommunens bostadsförsörjning har utvecklats med tydligare redovisning av bostadsförsörjningsplanen. Bostadsförsörjningsplanen bidrar till att uppfylla målet om 70 000 till 75 000 invånare i kommunen år 2040. Kopplat till det tematiska tillägget är det främst inom de lokala knutpunkterna längs fastlandets kuststräcka och i skärgården som målen kommer att tillgodoses, vilket har tydliggjorts i planförslaget.

Strandskydd

Genom det tematiska tillägget tydliggör kommunen ambitionen om en utveckling i kommunens kust och skärgårdsmiljöer, något som till stor del kommer att beröra strandskyddet. Kommunen har på en generell nivå beskrivit exempelvis strandskyddets syften samt att särskilda skäl kan krävas för åtgärder, men planförslaget inkluderar inte något närmre resonemang om hur strandskyddet påverkar utbyggnadsförslaget. Till granskningsskedet efterfrågar därför Länsstyrelsen tydligare ställningstaganden om hur kommunen ser på bebyggelseutvecklingen i förhållande till strandskyddet. Kommunen bör justera informationen på sida 57 så att det framgår att byggnader kräver dispens oavsett påverkan. Kommunen bör också redovisa var strandskyddet gäller på karta, inklusive utvidgat strandskydd, för att synliggöra eventuella motstående intressen mellan strandskydd och föreslagen bebyggelseutveckling.

Kommentar:

En justering om att dispens krävs för byggnader oavsett påverkan har gjorts. I hänsynskartan för stränder har strandskyddet tillkommit för att synliggöra skyddet i förhållande till befintlig exploatering, samt oexploaterad mark. Då nytillkommande bebyggelse främst avses tillkomma inom befintliga strukturer, och redan exploaterade områden, synliggörs därmed eventuella motstånd i kartan.

Vattenskyddsområden

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver belysa frågor kopplade till dricksvattentillgången samt dricksvattenproduktion på ett mer utförligt sätt i planen.

Inom planområdet finns följande tre vattenskyddsområden för grundvattentäkter med fastställda vattenskydd föreskrifter:

- Linanäs-Ljusterö vattenskyddsområde
- Lillnäset vattenskyddsområde
- Roslags-Kulla vattenskyddsområde

Det bör framgå av planen hur kommunen avser att beakta vattenskyddsområdena och tillhörande föreskrifter. Kommunen behöver också visa hur dricksvattenskyddet för de lokala grundvattentäkterna

ska beaktas och hur risken för saltvatteninträngning vid för stora uttag av grundvatten, i samband med exploatering och utökning av invånarantal, ska hanteras. I det här sammanhanget är det en fördel om det framgår hur planförslaget förhåller sig till den regionala vattenförsörjningsplanen för Stockholms län som beslutades 2018. Planen är bland annat tänkt att utgöra ett stöd i kommunernas översiktsplanering och inriktning för skydd av vattenresurser.

Länsstyrelsen efterfrågar också en redovisning av den generella vattenförsörjningen inom planområdet och hur kommunen bedömer att planförslaget kommer att påverka behovet av grundvatten för dricksvatten, tvätt och bad samt bevattning. Av redovisningen bör det framgå om kommunen har genomfört en utredning avseende befintliga grundvattentäkter inom vattenskyddsområdena och hur skyddet av dessa ska bevaras.

Länsstyrelsen vill också lyfta att det, beroende på den planerade allmänna vattenförsörjningen i området, kan vara relevant att belysa frågan om avsättning av grund- eller havsvatten. Avsättning kan bli aktuellt på grund av saltvatteninträngning i dricksvattenbrunnar eller vid behov av att komplettera befintlig dricksvattentillgång via grundvatten i ett område. Länsstyrelsen ser att detta är en fråga som är aktuell i flera andra kust- och skärgårdskommuner.

Kommentar:

Kommunen ska säkerställa att det finns erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter. Roslags-Kulla kan eventuellt bli vattenreserv i framtiden. För att säkra dricksvattenförsörjningen i skärgården i framtiden skulle nya vattenskyddsområden behöva inrättas vid befintliga eller tillkommande vattentäkter. Vid planering ska hänsyn tas till de föreskrifter som finns för vattenskyddsområdena. Ingen utredning avseende befintliga grundvattentäkter inom vattenskyddsområdena och hur skyddet av dessa ska bevaras har genomförts.

Avsättning av havsvatten kan vara ett alternativ vid behov i strandnära lägen, vilket framgår av kommunens VA-plan.

Den regionala vattenförsörjningsplanen för Stockholms län utgör planeringsunderlag till det tematiska tillägget. Att medverka till genomförande av åtgärderna i vattenförsörjningsplanen ingår i genomförandet av kommunens VA-plan.

VA

Det är positivt att utbyggnaden av VA-områden som nämns i planförslaget ska utgå från VA-planens utredningsplan. Kartan över utredningsområden för kommunalt VA visar på ett bra sätt hur VA-utbyggnaden hänger ihop med möjligheterna till bebyggelseutveckling. Länsstyrelsen efterfrågar dock

ett utförligare resonemang om att VA-försörjning ofta är svår eftersom det många gånger råder brist på dricksvatten och det kan vara svårt att lösa avloppshanteringen på grund av markförhållanden. Kommunen uppmärksammar problematiken kring dricksvattenförsörjning vilket är positivt men det är också viktigt att belysa eventuell problematik kring spillvattenhanteringen.

Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412), vattentjänstlagen, anger att om det för en samlad bebyggelse krävs, antingen av hälso- eller av miljöskäl, att en vattentjänst ordnas samlat så är det kommunens ansvar att tillhandahålla denna vattentjänst. Detta omfattar alla tre vattentjänsterna dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Länsstyrelsen anser att det är en fördel om kommunen i det tematiska tillägget kan ta ställning till om bebyggelseutvecklingen ska ske på ett sätt som gör att det blir kommunens ansvar att tillhandahålla vattentjänster eller inte.

Angående dricksvattenförsörjning redovisar kommunen att det längs kusten och i skärgården finns problem och vattenbrist, vattenkvalitet och saltvatteninträngning. Länsstyrelsen ser gärna att kommunen också tar upp strategier eller åtgärder för att komma tillrätta med dessa problem. Som nämnts ovan kan det vara kommunens ansvar att tillhandahålla dricksvatten om området består av samlad bebyggelse.

Kommentar:

Syftet med planeringen av vatten och avlopp är att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar försörjning för hela kommunen som bidrar till kommunens bebyggelseutveckling.

Kommunens VA-plan syftar till att skapa en tydlig koppling mellan förväntad befolknings- och bebyggelseutveckling och nödvändig utbyggnad av VA-systemet. I VA-planen har cirka 100 områden med sammanhängande bebyggelse, med 20 hus eller fler inom 100 meter, som i dag ligger utanför verksamhetsområde för allmänt VA, identifierats. Flertalet av dessa områden ingår i området för utredning av VA, varav en stor del inom avgränsningsområdet för planförslaget.

I planförslaget redovisas utredningsområden för kommunalt VA, för tillförsel av dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Dricksvattenförsörjning pekas i planförslaget ut som en förutsättning för bebyggelseutveckling, där den inte kan säkras bör vidare bebyggelse inte ske. Vidare finns en hänvisning till VA-planen och översiktsplanen gällande dessa frågor.

Vattenverksamhet

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att planförslaget bedöms leda till att blåstrukturen för biologisk mångfald kommer att försämrats. Det anges också att det finns risk för stora negativa

konsekvenser på natur- och friluftslivsvärden vid utveckling av de marina näringarna och att det finns risk för stora negativa konsekvenser för värdefulla strandmiljöer. Kommunen behöver i den fortsatta detaljplaneringen hantera dessa risker.

Länsstyrelsen anser att kommunen bör lyfta möjligheten att restaurera vattenmiljöer, såsom skyddade vikar, men också utträtade vattendrag och diken, kulverterade diken, utdikade våtmarker och sänkta sjöar. Detta kan ge stora fördelar med hänsyn till ekosystemtjänster och generellt förbättrad möjlighet att nå miljökvalitetsnormer för vatten, samtidigt som det blir ett positivt inslag i landskapet. Länsstyrelsen ser också att det är värdefullt om kommunen i planen kan belysa möjligheten till reträtt från vissa strandområden, exempelvis genom att samla båttrafiken på ett sådant sätt att antalet bryggor kan minskas eller genom att byggnader som inte används rivs.

Kommunen pekar ut ett antal platser för anläggning av marinor och andra anläggningar i vattnet. Den här typen av anläggningar är vattenverksamhet som behöver anmälas till tillsynsmyndigheten eller sökas tillstånd för i mark- och miljödomstolen.

Kommentar:

Kommunen arbetar aktivt med frågor som rör vattenmiljöer, bland annat restaurering. Kommunen har dock begränsad rådighet över dessa miljöer

vilket i vissa fall leder till att åtgärder inte är möjliga att genomföra, trots viljan. Fortsatta dialoger med markägare och andra berörda är av stor vikt.

I avsnittet Klimat, risk, hälsa och sårbarhet lyfts möjligheten att möta klimatförändringar genom bland annat olika förhållningssätt där reträtt utgör ett av dessa. Planförslaget pekar dock inte ut specifika strandområden där det bedöms vara aktuellt.

Transportinfrastruktur

Det är positivt att ny bebyggelse ska lokaliseras i anslutning till befintlig kollektivtrafik eftersom det på sikt kan ge förutsättningar för god kollektivtrafikförsörjning i området. Trafikverket lyfter i sitt yttrande att det är en fördel om det av planen framgår vilka behov kommunen ser av att exempelvis öka turtätheten eller förbättrad tillgänglighet till prioriterade målpunkter såsom färjelägen. Även förutsättningar för gång- och cykel i de områden som avses att förtätas bör belysas i planen.

Av planförslaget framgår att kommunen avser att stärka Linanäs och Ljusterö Åsättra som bytespunkter mellan land- och sjöbaserade resor och transporter. Ett nytt transportsamband mellan Linanäs och en ny brygga vid Österskar föreslås också. Behovet av investeringar i anslutande infrastruktur och service behöver belysas i planen. Det gäller exempelvis behov av förbättrad kapacitet på väganlutningar och möjlighet till parkering. Trafikverket efterfrågar att

kommunen ska samråda med myndigheten i tidigt skede gällande utvecklingen av Linanäs eftersom den kan komma att ha en påverkan på statligt vägnät.

Som kommunen nämner i planförslaget pågår ett arbete på Region Stockholm att ta fram förslag på hur sjötrafiken ska utformas framöver. En sjötrafikutredning har tagits fram med två alternativ för utvecklingen av sjötrafiken. Utredningen som var på remiss till bland annat Länsstyrelsen under hösten 2020 visar att Regionen bedömer att det i den här delen av länet finns behov av nya bytespunkter för sjötrafiken i Österåker och Norrtälje. Det framgick inte av remissmaterialet om det var en eller flera bytespunkter som avsågs i just Österåker eller potentiell lokalisering. De beslut som Regionen fattar gällande sjötrafiken får betydelse för utvecklingen av Österåkers kust- och skärgårdsområde. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att kommunen har en fortlöpande dialog med Regionen angående planeringen av utveckling av sjötrafiken.

Kommentar:

Förslag på platser för ökad turtäthet har tillkommit och föreslås för Ljusterö Åsättra, Linanäs, Mellansjö, Ingmarsö, Östanå, Roslags-Kulla, samt Dyvik.

Majoriteten av vägarna längs fastlandets kust och i skärgården är enskilda eller statliga. Kommunen ska verka för ett utvecklat och säkert lokalt gång- och

cykelvägnät genom samverkan med de väghållare som berörs, vilket framgår i det tematiska tilläggets planeringsriktlinjer.

Ett förtydligande har tillkommit gällande att behovet av investeringar i anslutande infrastruktur och service kommer att behövas studeras vidare, samt kommuniceras till berörda aktörer och väghållare. Vidare instämmer kommunen i att dialog med Regionen är av stor vikt för sjötrafikens utveckling i Österåker.

Lokala kulturmiljövärden som hanteras inom PBL

Länsstyrelsen anser att de målsättningar som identifieras i planen gällande kulturmiljön är positiva. Om dessa uppnås kommer det att bidra till uppfyllandet av de nationella kulturmiljömålen. Länsstyrelsen råder kommunen att knyta någon form av mätbarhet till målsättningarna så att de är lättare att utvärdera över tid.

Länsstyrelsen anser att beskrivningen av områdets kulturhistoriska värden behöver utvecklas för att ge ytterligare vägledning. Den övergripande kulturhistoriska profilen för området bör beskrivas och hur detta är läsbart, på ett liknande sätt som görs under rubriken grönstruktur. Länsstyrelsen ser att en sådan vägledning också kan vara till stöd för att avgränsa och förstå de kulturvärden som ligger till grund för utpekandet för riksintresset kust och skärgård enligt 4 kap. MB.

Kommentar:

I Österåkers kommuns kulturmiljöprogram / *Roslagen* redogörs för flera kulturmiljöer längs fastlandets kuststräcka och i skärgården. En hänvisning till programmet har tillkommit.

Kommunen har valt att inte ta fram mätbara mål inom avgräsningen för arbetet med det tematiska tillägget.

Fornlämningar

Länsstyrelsen anser att kommunen bör lägga till en planeringsriktlinje som tar upp fornlämningsmiljöer som ligger på land. Under rubriken ”nationell nivå” bör det framgå att Riksantikvarieämbetet tillhandahåller register för alla kända fornlämningar i landet, kallat Fornsök. Detta register kan vara behjälpligt i fortsatt arbete för att bevara de fornlämningsmiljöer som finns både på land och i vatten.

Kommentar:

I avsnittet Kultur- och naturmiljö har en planeringsriktlinje utvecklats för att även inkludera fornlämningsmiljöer på land. I bilaga 2, planeringsunderlag, har Riksantikvarieämbetets *Fornsök* tillkommit.

Landskapsbild

Kommunen konstaterar att en landskapsanalys och kulturmiljöanalys alltid ska göras vid planläggning

längs kusten och i skärgården. Länsstyrelsen stödjer denna ambition och önskar att det av planen också ska framgå att det är viktigt att ta hänsyn till de olika landskapsbildsperspektiv som närheten till vattnet innebär. Från vattnet kan till exempel förhållandevis små åtgärder för planerad bebyggelse innebära en väsentlig förändring av landskapsbilden, vilket kan skilja sig från samma plats betraktad från land.

Kommentar:

Landskapsbilden ska beaktas i planeringen vilket framgår av planeringsriktlinjen i avsnittet Kultur- och naturmiljö. Riktlinjen har tydliggjorts gällande att landskapsbilden ska beaktas från både land och vatten.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Länsstyrelsen anser att fler av de rekommendationer och åtgärdsförslag som identifieras i miljökonsekvensbeskrivningen bör inkluderas i planen. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer inte formellt att vara en del av det antagna tematiska tillägget och därför behöver kommunen säkerställa att viktiga åtgärder som föreslås i miljökonsekvensbeskrivningen också lyfts in i tillägget. Det skulle innebära att miljöbedömningen får en mer reell påverkan på utformningen av planförslaget.

I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas den planerade bebyggelseutvecklingen i Roslags-Kulla

som ”mindre tät bebyggelse – t.ex. villor eller radhus” medan det i planförslaget anges att området planeras för tätare bebyggelseutveckling. Miljökonsekvensbeskrivningen bör revideras för att spegla hur bebyggelse-utvecklingen beskrivs i planförslaget.

Kommentar:

Skrivningar från Hållbarhetsbedömningen med MKB har lyfts in i planförslaget för att tydliggöra kommunens roll i att, genom utredningar och uppföljning, se till så att miljökvalitetsnormerna för vatten uppnås eller upprätthålls. Tydligare skrivningar kopplat till bland annat miljökvalitetsnormer för buller har även tillkommit.

Hållbarhetsbedömningen med MKB har reviderats så att beskrivningen av bebyggelseutvecklingen i Roslags-Kulla överrensstämmer med det tematiska tillägget.

Övrigt

Kartor

Kartorna är generellt svåra att tyda. Länsstyrelsen ser ett behov av att planförslaget kompletteras med kartor som tydligare visar befintlig och föreslagen bebyggelse och där de olika utvecklingsområdena också identifieras med namn. Exempelvis beskriver

kommunen planerad utveckling i Skärgårdsstad i text, men i kartan ges inte information om var Skärgårdsstad ligger. Även de olika bebyggelseområdena på Ljusterö och Ingmarsö bör redovisas med tydligare lokaliseringsangivelser. I den övergripande utvecklingskartan visas områden med beteckning natur/skog som enligt planen innebär ”områden med stora friluftslivs-, natur- eller landskapsvärden och där natur- och landskapsvård bör vara överordnad annan mark- och vattenanvändning”. Det behöver tydliggöras varför en så pass liten del av planområdet tillhör denna kategori. Vad gäller intressekartorna kan det i vissa fall behövas en utförligare förklaring av vad som visas. Det framgår till exempel inte av intressekartan för vattenmiljö vilka naturvärden som avses. Det bör också framgå hur utveckling i planområdet ska ta hänsyn till de värden som redovisas i intressekartorna.

Kommentar:

Flera kartor har bearbetats och förtydligats med bland annat fler namn på områden, tydligare polygoner och mer schematiska stråk. Utförligare förklaringar för ett flertal intressekartor har tillkommit för att tydliggöra hur hänsyn ska tas till redovisade värden. Det område som i planförslaget tidigare pekades ut som natur/skog har tagits bort. Större områden med natur och skog förekommer inom områden med markanvändningen landsbygd/skärgård.

En hänvisning till inventeringen av de naturområden som presenteras i intressekartan för vattenmiljö har tillkommit i planförslaget. Inventeringen utgör även planeringsunderlag och redovisas i bilaga 2.

Förenligt med regionplanen

Enligt 3 kap. 5 § punkt 5 PBL ska det av översiktsplanen framgå om den avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelserna. För tydlighets skull kan det tematiska tillägget innehålla en rubrik ”Förenlighet med regionplan RUF 2050” där kommunen antingen konstaterar att förslaget är förenligt med regionplanen, alternativt på vilket sätt planen avviker från regionplanen och skälen för detta.

Kommentar:

I avsnittet Globala, nationella och regionala ramverk har det tydliggjorts hur planförslaget förhåller sig till RUF 2050. Planförslaget utgår ifrån de rumsliga principerna som RUF 2050 beskriver. Vidare har skrivningar tillkommit gällande hur utvecklingen går i linje med RUF 2050. Det tematiska tillägget syftar till att stödja skärgårdsutveckling med Ingmarsö som Österåkers kärna och Ljusterö Åsättra som replikpunkt, i linje med RUF 2050. Dock ses Husarö som ett kärnområde av kommunen, och ges därmed en annan funktion än RUF 2050.

Bilaga 2 - planeringsunderlag

Länsstyrelsen anser att den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur bör användas som planeringsunderlag och redovisas i bilaga 2. I handlingsplanen, som består av tre delar, presenteras kunskapsunderlag och förslag på åtgärder som behövs för att bibehålla och utveckla biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Avsnittet om kust och hav behandlar exempelvis aspekter som berör vattenverksamhet, såsom våtmarker och skyddade grunda vikar. Handlingsplanen kompletterar grönstrukturen i RUF 2050 med fördjupad kunskap om förutsättningarna för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, med särskilt beaktande av hur de är beroende av ett sammanhängande landskap för sin funktion.

Kommentar:

Den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur har lagts till som planeringsunderlag i bilaga 2.

2.1.2 Statens geotekniska institut

Statens geotekniska institut redogör i sitt yttrande för markförhållandena i Österåkers kust- och skärgårdsområden. De ser positivt på att det tematiska tillägget redogör för flera riktlinjer om trygghet och säkerhet i relation till olika typer av risker som ras, skred och översvämningar. Statens geotekniska institut skriver att det är viktigt att notera att risker kan

även finnas för dagens förhållanden och bör beaktas i planeringen även på kort sikt. Vidare noterar de planeringsriktlinjen för att minska påverkan av erosion i Furusundsleden, samt vara drivande i samverkan med berörda aktörer för att minska skadorna utefter sjöfartsleden. Statens geotekniska institut vill påpeka att fartygsgenererad erosion förekommer längs många farleder i Stockholms skärgård inte bara Furusundsleden. Vidare vill vi också trycka på att bryggor av olika slag vid kusten påverkar vågor, sedimenttransport och erosion.

Kommentar:

Skrivningen om fartygsgenererad erosion har omformulerats för att inkludera farleder i stort.

2.1.3 Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen anser att det tematiska tillägget är genomtänkt och noterar skrivningen om att skogsbruk ges möjlighet att bedrivas.

Kommentar:

Noterat.

2.1.4 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket är positiva till det tematiska tillägget och har inget att erinra såvida att inga inskränkningar sker gällande tillgängligheten, framkomligheten och sjösäkerheten för sjöfarten i de allmänna och riksintresseklassade farlederna. Inga åtgärder bör vidtas eller restriktioner införas i farleder och vattenområden som förändrar eller begränsar sjötrafikens framkomlighet, möjlighet till säker manövrering och sjösäkerhet. Sjöfartsverket ser positivt på att det framgår att riksintresset för sjöfart inte ska påverkas negativt.

Farlederna Furusundsleden och Husaröleden samt farleden över Östra Saxarfjärden är av riksintresse för sjöfarten och det framkommer att farlederna ska skyddas mot åtgärder samt restriktioner som påtagligt kan försvåra tillgängligheten och nyttjandet av dessa och att hänsyn ska tas till riksintresset för sjöfarten. Detta motsätts dock genom att det framgår att erosionsskador längs med Furusundsleden ska motverkas genom minskad trafik och lägre hastigheter, vilket skulle försämra och begränsa möjligheten till farledens användning och negativt påverka sjöfartens tillgänglighet samt framkomlighet i farleden och därmed riksintresset för sjöfarten.

I övrigt förutsätter Sjöfartsverket att nedanstående kommer att ske i samråd när planerna bearbetas ytterligare och konkretiserats.

- Utveckling och etablering av färjelägen och bryggor
- Etablering av nya sjöfärjeförbindelser
- Vatten- och strandnära anläggningar samt bostads- och övrig bebyggelse
- Planer som innebär ändringar av befintliga strand- och kajlinjer
- Vattenförlagda VA-, värme- eller andra ledningar samt el-, fiber eller andra kablar.
- Eventuella utbyggnader av gäst-, små- och fritidsbåtshamnar
- Eventuella utvecklingar och anläggningar av bad- och badplatser
- Eventuella muddringar eller dumpningar.

Kommentar:

Kommunen avser att verka för minskad erosion och måste ta hänsyn till påverkan på enskilda fastighetsägare och miljön som kan drabbas av erosionsskador. Kommunen har inte rådighet över frågan om minskad trafik och lägre hastigheter men tydliggör i planförslaget var kommunen står i frågan.

Ovanstående punkter redogörs för i planförslaget på en övergripande nivå. I det fortsatta arbetet med genomförandet av planen finns behov av att studera flera frågor närmare.

Anläggningar samt eventuella bad och badplatser

Sjöfartsverket anser generellt att anläggningar invid eller i direkt anslutning till farleder och vattenområden med mycket sjötrafik ska undvikas eller begränsas eftersom det kan utgöra en säkerhetsrisk, i synnerhet för eventuella personer som vistas där, samt att det också kan begränsa fartygens möjlighet till säker manövrering. Sjöfartsverket anser i synnerhet inte att det är lämpligt med bad eller badplatser vid farleder och vattenområden med sjötrafik pga. de mycket stora riskerna som det innebär ur sjösäkerhetssynpunkt. Framtida planeringar av anläggningar och bad bör ske i samråd och inkludera riskanalyser som bland annat bör innehålla analyser av sjötrafiken, och som visar om de maritima riskerna och eventuella riskreducerande åtgärder kan anses acceptabla.

Kommentar:

Innan etablering av nya badplatser måste lämpligheten studeras vidare, vilket framgår av planförslaget. Det kommer innebära dialog och samverkan med berörda aktörer.

Konstruktioner och utformning

Vid planering av anläggningars utformning bör hänsyn tas till bland annat svallpåverkan från förekommande sjötrafik samt angränsande farleder. Sjöfartsverket är generellt restriktiva mot fartbegränsningar eller andra inskränkningar i användandet av farleder.

Kommentar:

Noterat.

Buller

Anpassning av bostäder och verksamheter som ligger mot farleder och trafikerade vattenområden ska ske på ett sådant sätt att de inte kommer att störas av sjötrafiken, vilket på sikt skulle kunna leda till klagomål och krav på inskränkningar för sjöfarten.

Kommentar:

Utförligare skrivningar om buller har tillkommit som tydliggör hur hänsyn ska tas vid utveckling på berörda platser. Exempelvis ska åtgärder tas för att minska buller, där det är möjligt, samt att bullerkänslig utveckling ska undvikas på platser där det inte är möjligt att begränsa ljudnivån.

Belysning

All belysning vid farleder och vattenområden utformas så att den inte verkar bländande för sjötrafiken eller påverkar funktionen på de ljuspunkter som är avsedda för säker navigation.

Kommentar:

Noterat.

2.1.5 Luftfartsverket (LFV)

Luftfartsverket har inget att erinra mot förslag till tematiskt tillägg till översiktsplan 2040. I vidare planarbete där byggnadsverk över 20 meter föreslås hänvisar LFV till berörda flygplatser som sakägare, vidare till kustbevakningen om byggnadsverk över 20 meter föreslås till havs.

Kommentar:

Noterat.

2.1.6 Lantmäteriet

Vid genomgång av planförslagets handlingar har Lantmäteriet utifrån vårt verksamhetsområde inte haft något att erinra.

Kommentar:

Noterat.

2.1.7 Försvarsmakten

Försvarsmakten skriver i sitt yttrande att det med fördel kan förtydligas i planhandlingen vad som gäller för riksintressen för totalförsvarets militära del och vad som behöver remitteras Försvarsmakten i kommande skeden. I övrigt har Försvarsmakten inga synpunkter på det tematiska tillägget till översiktsplanen.

Kommentar:

Inga av de öppet redovisade riksintressen bedöms beröras av planförslagets avgränsning. Planer som föreslås innehålla höga byggnader remitteras till Försvarsmakten. Detta har förtydligats med ett stycke om riksintresset för totalförsvarets militära del i avsnittet om Riksintressen.

2.1.8 Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall)

Vattenfall Eldistribution redogör för vilka anläggningar de ansvarar för och vilka skyddsavstånd som gäller för olika anläggningar. De skriver att i en översiktsplan måste hänsyn tas till att det krävs både nya och förändrade intrång i geografin för att framtidssäkra den del av infrastrukturen som berör eldistribution. Som exempel får inte skapande av naturreservat, vattenskyddsområden och natur 2000-områden förhindra ledningshavaren att utföra återkommande drift och underhållsåtgärder.

Kommentar:

Noterat.

2.1.9 Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har i dagsläget inga anläggningar eller intressen som berörs i det aktuella området och har därför inga synpunkter på rubricerad remiss.

Kommentar:

Noterat.

2.1.10 Trafikverket

Övergripande synpunkter

Trafikverket anser att det tematiska tillägget till översiktsplanen utgör ett bra underlag för vidare planering i kommunen och välkomnar ambitionen att förtäta i befintlig bebyggelse och utveckla bostadsområden längs viktiga pendlings- och kommunikationsstråk. Förtätande av miljöer bidrar till en transportsnål samhällsplanering där befintliga transportsystem kan användas vilket stämmer väl överens med såväl med det transportpolitiska tillgänglighetsmålet som hänsynsmålet. De transportpolitiska målen är en utgångspunkt för alla statens åtgärder inom transportområdet, exempelvis hur myndigheterna ska prioritera bland olika önskemål och behov när de genomför sina uppdrag.

Kommentar:

Noterat.

Effektivt och framkomligt transportsystem

För att undvika att utvecklingen av Österåkers kommun påverkar framkomligheten på det omgärdande statliga vägnätet negativt är det angeläget att kommunen planerar aktivt för gång, cykel och kollektivtrafik samt utvecklar det lokala vägnätet. I enlighet med Trafikverkets framkomlighetsprogram är det viktigt med ett vägnät med huvudsak en lokal funktion, vilket kommunen är väghållare för, utformas och dimensioneras för att hantera trafik av lokal karaktär.

Väg 276 tillhör funktionellt prioriterat vägnät för kollektivtrafik, vilket är den väg som kopplar samman kust och skärgård med den regionala infrastrukturen i Stockholms region. Trafikverket ser positivt på att de lokala knutpunkter som kommunen pekat ut, där kollektivtrafikhöjningarna är goda, kan förtätas med halvtät alternativt mindre tät bebyggelse. Kommunens ambition att utveckla Roslags-kulla som lokal knutpunkt är i linje med Trafikverkets syn på utvecklingen av kollektivtrafikhöjningarna. Skärgårdsstad nämns också som utvecklingsområde där tätare bebyggelsestruktur föreslås. Trafikverket anser att Skärgårdsstad inte har lika god kollektivtrafikförsörjning, vilket kan innebära att bilberoende främjas.

Likaså föreslås platser för VA-utbyggnad utan kompletterande mobilitetsåtgärder. Trafikverket påpekar att där kommunen planerar utbyggnad för VA, bör även förbättrad kollektivtrafik samt kopplingar för

gång och cykel studeras, då befolkningen troligen kommer permanenteras och därmed öka i dessa områden. Trafikverket anser att tillägget tydligare kan koppla viss förtätning till tänkta satsningar och initiativ för förbättrad kollektivtrafik.

I tillägget beskrivs även att kommunen har som ambition att öka tillgängligheten för cykeltrafik i Skärgården, däribland på Ljusterö. Detta ska också utredas inom ramen för Trafikverkets kommande ÅVS för Ljusterö. Utredningen kommer ge tydligare kunskap om vad som förväntas från kommunens sida och vad stärkt tillgänglighet för cykel innebär. Utredningen kommer även ta ett större grepp på det statliga vägnätet på Ljusterö samt anslutande vägar.

Trafikverket äger och förvaltar idag tre allmänna bryggor i Österåkers kommun. Färjelägena på båda sidor om Ljusteröleden samt Linanäs brygga på Ljusterö. För närvarande bygger Trafikverket om Linanäs brygga för att den ska kunna fortsätta trafikeras. Arbetet förväntas vara klart till juni 2021. Kommunen uttrycker i det tematiska tillägget att Linanäs ska ges de fysiska förutsättningarna att utvecklas som attraktiv bytesplats med högre turtäthet, parkeringsmöjligheter och bättre samordning mellan trafikslagen. Kommunen ska samråda med Trafikverket i tidigt skede för att kunna studera lämplighet och påverkan på statligt vägnät som utvecklingen kan medföra. En förändring eller utbyggnad

av bryggan kommer att kräva en lång process där behovet måste utredas i ett första skede.

Kommentar:

Planförslaget innehåller flera planeringsriktlinjer om att kommunen ska verka för att utveckla gång- och cykelvägar, god kollektivtrafik, samt funktionell sjötrafik och god framkomlighet på vägar på land. Det ska ske genom samverkan med, bland annat, Region Stockholm, Trafikverket, väghållare, samt bryggägare. Vidare avses utbyggnaden av VA ske där det redan idag är god framkomlighet eller där framkomligheten planeras utvecklas. Om det inte är möjligt att få till enskilda lösningar kan undantag bli aktuella.

Nyttillkommande bebyggelse ska främst koncentreras till lokala knutpunkter med god kollektivtrafik. Förslag på platser för ökad turtäthet har tillkommit och föreslås för Ljusterö Åsättra, Linanäs, Mellansjö, Ingmarsö, Östanå, Roslags-Kulla, samt Dyvik.

Att peka ut Skärgårdsstad med markanvändningen bebyggelse halvtät går i linje med översiktsplanen. Området består idag av bostadsbebyggelse och har kollektiv förbindelse till Åkersberga. Vid planering och prövning av ny bebyggelse måste behovet av kollektivt samt hållbart resande utredas vidare.

Kommunen ser positivt på arbetet med Linanäs brygga och kommer samråda med Trafikverket i tidigt skede för att studera lämplighet och påverkan som en utveckling kan medföra.

Avstånd till statlig infrastruktur

Det finns säkerhetsavstånd fastställda av Länsstyrelsen utifrån vägens funktion, enligt 47§ väglagen. Detta för att möjliggöra utveckling av vägar och att minska risker vid olyckor och överskridande av riktvärden för exempelvis luftkvalitet. Varje enskilt fall prövas dessutom utifrån risk, trafikmängd, hastighet, terrängförhållanden samt drift- och underhåll. Trafikverket Region Stockholm eftersträvar ett bebyggelsefritt avstånd från vägar och järnvägar och hänvisar till tabell för olika mått för olika vägar.

Kommentar:

Vid utveckling av föreslagna verksamheter och bostadsbebyggelse kommer avstånd till bland annat vägar och Rolagsbanan att beaktas. Lämplig utformning och placering kommer att utredas och bedömas vid detaljplanläggning eller genom bygglovsprövning.

Miljö, hälsa och säkerhet

Samhällsplaneringen har en mycket viktig roll i att uppnå nationella mål för samhällets långsiktiga utveckling, bland annat rörande begränsad

klimatpåverkan, transportsystemets funktionssätt samt de 16 nationella miljömålen. Transportsystemet påverkar de flesta miljömålen och särskilt målen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv samt Levande sjöar och vattendrag. I kommande planläggning inom kommunens kust- och skärgårdsområden bör detta beskrivas och beaktas. Trafikverket anser att tillägget redogör för sårbarhet, hälsa och klimat på en tillräcklig nivå. Perspektivet om tillgänglighetsåtgärder för funktionshindrade och andra att nå skärgården på ett smidigt sätt saknas däremot och bör redogöras för inom det tematiska tillägget. Likaså att öka möjligheten att ta sig kollektivt till skärgårdssöarna. Om kommunen ser behov av att exempelvis öka turtäthet eller skapa förbättrad tillgänglighet till prioriterade målpunkter såsom färjelägen, bör detta förtydligas.

Trafikverket skriver i sitt yttrande att i samband med detaljplanering för främst bostäder och skolor bör en bedömning av bullersituationen göras och att riktvärdena enligt förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader (SFS 2015:216) beaktas. Det åligger kommunen att visa att planerade bostadsområden inte utsätts för buller över riktvärdena. Det är Trafikverkets ansvar att genomföra kartläggning av bullersituationen i befintliga miljöer längs väg 276. Kommunen ansvarar för bullerutredningen vid tillkommande bebyggelse och anser att bullerberäkningar ska ta höjd för Basprognos 2040.

Kommentar:

I genomförandestrategin redogörs för hur det tematiska tillägget kopplar till de kommunövergripande målen. Mål 4 handlar om att Österåkers kommun ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsvariationer, vilket det tematiska tillägget tar hänsyn till genom flera planeringsstrategier. Planeringsstrategin om att tillskapa lokala knutpunkter med servicefunktioner syftar till att bidra till att erbjuda ökad omsorg för äldre och personer med olika funktionsvariationer. Vidare lyfter det tematiska tillägget på vikten av tillgänglighet och möjligheten för alla att bo, verka och leva längs fastlandets kust och i skärgården. Genom bland annat samverkan kan konkreta åtgärder identifieras och genomföras på befintliga platser där potential finns att öka tillgängligheten. I framtida utveckling, exempelvis vid detaljplanläggning, kommer frågan om tillgänglighet studeras närmare och vara en förutsättning vid utformning.

För att öka tillgängligheten och möjliggöra för fler kollektiva resor har platser för ökad turtäthet tillkommit i planförslaget. De platser som pekas ut är Ljusterö Åsättra, Linanäs, Mellansjö, Ingmarsö, Östanå, Roslags-Kulla, samt Dyvik. Vidare har tydligare skrivningar tillkommit gällande buller, se tidigare kommentarer till Länsstyrelsens yttrande.

Fortsatt arbete

Trafikverket ser fram emot det fortsatta samarbetet med samhällsutvecklingen inom kust- och skärgårdsmiljön i Österåkers kommun. Både med den kommundäckande översiktsplanen och med kommande detaljplaner, men även inom de infrastrukturprojekt som pågår i kommunen. Trafikverket välkomnar också en tidig dialog med kommunen kring de ärenden och åtgärder som kan ha inverkan på statlig infrastruktur.

Kommentar:

Kommunen ser positivt på en fortsatt dialog.

2.2 Regionala aktörer

2.2.1 Region Stockholm, tillväxt- och regionplanenämnden

Utifrån RUFSS 2050 och Landsbygds- och skärgårdsstrategin är det positivt att Österåkers kommun nu fördjupar sin översiktsplan med detta tillägg då en attraktiv och livskraftig landsbygd och skärgård är en förutsättning för att Stockholmsregionen ska nå visionen i RUFSS 2050. Förvaltningen anser samtidigt att det är svårt att bedöma om planen i sin helhet går i linje med RUFSS 2050 då det inte framgår i vilken omfattning kommunen planerar för en bebyggelseutveckling i utpekade områden. Planen skulle vinna på att utvecklas avseende på vilket sätt planen

ska bidra till en minskad klimatpåverkan och ett hållbart resande. Därtill nämns inte Landsbygds- och skärgårdsstrategin, som är en vägledande strategi för utvecklingen av landsbygd och skärgårdsområden i Stockholmsregionen.

Kommentar:

Plankartorna har reviderats så att det framgår var ny bebyggelse främst avses tillkomma samt vilka områden som är befintliga. Texten om kommunens bostadsförsörjning har utvecklats med tydligare redogörelse för bostadsförsörjningsplanen och hur mycket kommunen avser växa fram till år 2040. Vidare har planförslagets koppling till RUFSS 2050 tydliggjorts, se kommentar under Länsstyrelsens yttrande.

Planförslaget bedöms bidra till minskad klimatpåverkan på flera plan, vilket framgår av Hållbarhetsbedömningen med MKB. I planförslaget görs bland annat ett tydligt ställningstaganden om att ny bebyggelse främst ska fokuseras till lokala knutpunkter med god kollektivtrafik, samt befintliga strukturer, vilket möjliggör för minskad klimatpåverkan och ett hållbart resande. Vidare ska fler attraktiva bytespunkter utvecklas. Kommunen ska verka för fler laddningsmöjligheter för bilar och båtar som drivs med el.

Landsbygds- och skärgårdsstrategin utgör planeringsunderlag och har tillkommit i bilaga 2. Planförslagets koppling till strategin har även tillkommit under

rubriken RUFSS 2050 i avsnittet Globala, nationella och regionala ramverk. Många av de frågor som strategin fokuserar på har en tydlig koppling till det temastiska tillägget och har inarbetats i planförslaget.

Bebyggelsestruktur

Planen berör i sin helhet ett område som i stort ligger utanför den utpekade bebyggelsestrukturen i RUFSS 2050 och omfattande bebyggelseutveckling ska därmed lokaliseras till områden med bättre regional tillgänglighet än det område som planen berör. Kommunen har pekat ut ett antal knutpunkter dit ny bebyggelse ska koncentreras, men det framgår inte huruvida utpekade områden i plankartan avser redan befintlig, eller ny planerad bebyggelse. I RUFSS 2050 pekas Mellansjö ut som serviceort och Ingmarsö som kärnö, förvaltningen anser att eventuell ny bebyggelse i första hand bör lokaliseras till dessa noder. Kommunen beskriver samtidigt vikten av att natur- och kulturvärden bevaras och utvecklas. Förvaltningen anser att kommunen på ett bra sätt beskriver vikten av utbyggd teknisk infrastruktur men vill samtidigt betona att utbyggnaden behöver stödja planens intentioner om en koncentrerad bebyggelseutveckling, då det annars finns risk att bebyggelsen sprids ut i takt med att den tekniska infrastrukturen förbättras.

Näringsliv och service spelar en särskild roll i att utveckla kust- och skärgårdsområdet. Förvaltningen anser att planen kan utvecklas i beskrivningen av

vilken kommersiell service som finns tillgänglig och hur kommunen ser att den skulle kunna utvecklas på olika platser.

Kommentar:

Då ny bebyggelse främst avses tillkomma inom befintliga strukturer pekas inga nya områden ut för bostadsutveckling. Detta har efter samråd tydliggjorts i ett flertal kartor.

Mellansjö och Ingmarsö, tillsammans med Linanäs och Roslags-Kulla, pekas ut som lokala knutpunkter dit bebyggelseutvecklingen främst ska koncentreras. Dessa platser bedöms ha goda förutsättningar för bebyggelseutveckling med hänsyn till kollektivtrafik och service.

I avsnittet Näringsliv och service beskrivs den service som idag erbjuds längs fastlandets kust och i skärgården som behöver tas hänsyn till. Vidare redogörs de utvecklingsmöjligheter som finns och är nödvändiga för näringsliv och service i de fyra utvecklingsavsnitten; Fastlandets kuststräcka och Furusundsleden, Ljusterö med omland, mellan-, samt ytterskärgården.

Transportinfrastruktur och kollektivtrafik

Planen ger förutsättningar för att tillkommande bebyggelse hamnar i anslutning till befintlig kollektivtrafik. Kollektivtrafiken på landsbygden och i skärgården är emellertid inte dimensionerad eller utformad för ett stort resandeunderlag. Detta

innebär bland annat att det är svårt att få en hög konkurrenskraft för kollektivtrafiken jämt mot bilen. Förvaltningen anser att kommunen behöver utveckla resonemangen med avseende på hur planen ska kunna bidra till ett mer hållbart resande med minskade utsläpp från transporter och resande.

Kommunen lyfter i planen fram en ny koppling på vattnet mellan Linanäs och en potentiell ny brygga i Österskär. Inga beslut finns fattade om nya bryggor att trafikera eller justerad trafik vad gäller avgångar och linjesträckningar. Det är positivt att kommunen avser att stärka bryggornas roll som attraktiva knut- och bytespunkter för bland annat kollektivtrafik. Särskilt positivt är det att kommunen likt Region Stockholm lyfter Ljusterö Åsättras roll som replipunkt.

Kommentar:

För att bidra till ett hållbart resande och minskade utsläpp avses ny bebyggelse koncentreras till utpekade lokala knutpunkter med tillgång till kollektivtrafik och service. Förslag på platser för ökad turläthet har tillkommit i planförslaget för att möjliggöra en ökad andel kollektiva resor. De platser som föreslås är Ljusterö Åsättra, Linanäs, Mellansjö, Ingmarsö, Östanå, Roslags-Kulla, samt Dyvik. Ett ökat antal invånare och fler målpunkter kommer i framtiden innebära ett större reseunderlag.

Klimat- och klimatanpassning

Planen beskriver utförligt hur kommunen ska säkerställa utvecklingen av ett robust samhälle som står emot klimatförändringarnas effekter, men förvaltningens bedömning är att en klimatsmart och hållbar utveckling av samhället också behöver planeras utifrån ambitionen om att kraftigt minska klimatpåverkan. Utifrån Klimatfärdplan 2050 anser förvaltningen att detta perspektiv bör förtydligas i planen.

Kommentar:

Det tematiska tilläggets huvudsakliga koppling till Klimatfärdplanen 2050 är att fokusera utvecklingen till platser med tillgång till god kollektivtrafik och service, vilket kan innebära minskade utsläpp från fordon. Vidare har en ny planeringsriktlinje tillkommit som innebär att kommunen ska verka för en utbyggd laddinfrastruktur och samverka med berörda aktörer. Det kan innebära minskade utsläpp från såväl bilar och bussar som båtar och övriga fordon. Vidare redogörs kopplingen till Klimatfärdplanen i Hållbarhetsbedömningen med MKB, i bilaga 1.

Mellankommunal samordning

Förvaltningen anser att det på landsbygden och i skärgården är särskilt viktigt med en utvecklad mellankommunal samordning och samverkan mellan kommuner. Förvaltningen vill i detta sammanhang

särskilt lyfta Österåkers närhet och de befintliga kopplingarna till exempelvis kommunerna Värmdö och Vaxholm. Kommunen ingår också som en del i samverkan Stockholm Arcipelago som kan utgöra en del i att nå planens intentioner. Ett resonemang om hur mellankommunal samordning kan stärka genomförandet av planen och utvecklingen av kommunens kust- och skärgårdsområde skulle kunna utvecklas.

Kommentar:

Kommunen bedömer att vikten av mellankommunal samordning framgår av planförslaget. I framtidsbilden för 2040 framgår att ett gott samarbete mellan grannkommunerna främjar ökad tillgänglighet till kommunikationer, offentlig service och teknisk försörjning. Genomgående i planförslaget framgår det även att samverkan är av stor vikt för genomförandet. Utöver det pågår redan ett arbete med mellankommunal samordning, vilket är en viktig del i det strategiska arbetet. Österåkers kommun ingår bland annat i Stockholm Nordostsamarbetet tillsammans med kommunerna Österåker, Danderyd, Norrtälje, Täby, Vallentuna och Vaxholm. Samarbetet innebär ett gemensamt arbete med bland annat tillväxt- och utvecklingsfrågor som ligger i samtliga sex kommuners intresse.

2.2.2 Norrvatten

Norrvatten skriver i sitt yttrande att placera byggnader i närheten av Norrvattens huvudledningar innebär en risk. Vid ett ledningsbrott kan stora vattenmängder komma att strömma ut med avsevärd kraft. Detta beroende på ledningarnas stora dimension, det höga vattentrycket och det faktum att det tar tid att stänga av en skadad ledning. Av säkerhetsskäl bör därför inga byggnader anläggas inom 10 m från huvudvattenledning, utan att behovet av skadebyggande åtgärder utreds.

När projektering påbörjas av kommande anläggningar, vägar och byggnader, med mera, inom eller intill ledningsrättsområdet, skall Norrvatten kontaktas. Generellt gäller att huvudvattenledningar ej får utsättas för vibrationer eller belastningar av arbetsmaskiner och transportfordon utan att förstärkningsåtgärder vidtas för ledningen. Förändring genom uppfyllnad eller nedschaktning av nuvarande markprofil får ej ske utan Norrvattens godkännande.

För arbeten som berör huvudvattenledningen enligt ovan erfordras avtal med Norrvatten om utförandet samt ett godkännande av bygghandlingar och ritningar.

Kommentar:

Norrvatten kommer att kontaktas i senare skede vid utveckling av platser där huvudvattenledningar kan beröras.

2.2.3 Storstockholms Brandförsvår (SSBF)

Storstockholms brandförsvår (SSBF) anser i sitt yttrande att hanteringen av olycksrisker bör förtydligas och utvecklas i det tematiska tillägget.

SSBF bedömer att det tematiska tillägget utgör ett strategiskt viktigt underlag för den fysiska planeringen, där riskhantering och förebyggande av olyckor är en central del. Det tematiska tillägget bör tydliggöra vilka beslutsunderlag som ska tas fram i vilket skede. SSBF bedömer att en effektiv och konsekvent riskhantering tar vid redan i det tematiska tillägget som sedan fortsätter genom program och detaljplaner med en stegvis ökad detaljgrad. Följaktligen bör även det tematiska tillägget till kommunens översiktsplan beakta detta.

För att underlätta och effektivisera riskhanteringsarbetet inom plan- och byggprocessen rekommenderar SSBF att Österåkers kommun tar fram en vägledning, som ett komplement till det tematiska tillägget, för hur riskhantering ska ske inom fysisk planering. Denna vägledning bör redogöra för vilka underlag som ska tas fram, i vilket skede de ska tas fram och vad som bör redovisas och besvaras. Genom att presentera tydligare krav på vad som förväntas av byggaktörer/exploatörer och likriktade underlag bör riskbedömningar och följdeffekten av detta bli en mer konsekvent och mer rättssäker process, vilket också underlättar arbetet för kommunen.

SSBF bedömer att riskhanteringsprocessen behöver förtydligas där kommunen tar ställning till hur en riskbedömnings olika delar genomförs samt vilka frågor som behöver besvaras, för att utgöra ett beslutsunderlag i planprocessen. SSBF bedömer att det saknas en tydlig vägledning och ett ställningstagande från Österåkers kommun avseende hur riskanalyser ska utföras samt vad som utgör acceptabla riskreducerande åtgärder.

SSBF bedömer att det bör förtydligas hur och i vilken omfattning risker för olyckor har beaktats vid till exempel val av utvecklingsområden för att göra inriktningarna mer transparenta och lättare att följa i de fortsatta processerna. Strategiska åtgärder i tidiga skeden ger som regel både en bättre helhetslösning, billigare totalkostnad och en snabbare och enklare plan- och genomförandeprocess. I ÖP skulle en inventering och grovanalys för att bedöma lämpligheten för exploatering av olika verksamheter för olika områden kunna ingå. Det skulle underlätta för kommunen att peka ut riktning för utvecklingsområden och även tydliggöra möjligheterna för exploatering av privata aktörer.

Med hänsyn till kommunens ansvar enligt Lagen om skydd mot olyckor är det att föredra om det tematiska tillägget beskriver hur tillgången till kommunal räddningstjänst beaktas när kust och skärgård utvecklas. SSBF:s möjlighet att genomföra räddningsinsatser utgör en samhällsviktig funktion och är i vissa fall dimensionerande vid projektering av

byggnadstekniskt brandskydd enligt PBL. I förslaget till TÖP nämns inte möjlighet till räddningsinsatser. SSBF:s handlingsprogram kan med fördel kopplas till TÖP i den mån det behöver tydliggöras vilka förutsättningar och utvecklingsstrategier som brandförsvaret har eller ser.

Vid planering av ny bebyggelse behöver det tas hänsyn till tillgång på brandvatten. Österåkers kommun har genom avtal möjlighet att använda sig av alternativsystem för brandvattenförsörjning vid mindre bostadsbebyggelse. Alternativsystem för brandvattenförsörjning är dock en sämre lösning än konventionellt system för brandvatten då det är mindre robust och det finns en risk att insatser blir fördröjda. SSBF rekommenderar att kommunen använder sig av konventionellt system för brandvatten i så stor utsträckning som möjligt för att underlätta och effektivisera räddningsinsatser. Vid fortsatt exploatering och utbyggnad av Österåkers kommun vill SSBF därför uppmärksamma kommunen på att brandvattenförsörjningen kan behöva ses över, det är kritiskt att ett helhetsgrepp för brandvattenförsörjningen tas och inte beslutas för varje enskilt projekt.

Kommentar:

Genom det tematiska tilläggets kartunderlag och planeringsriktlinjer bedöms risker hanteras på en lämplig översiktlig nivå. Närmare utredning och hantering av risker för olyckor görs i varje enskilt projekt,

i ett tidigt planeringskede, exempelvis vid detaljplanläggning. Riskaspekten för olyckor bedöms inte vara av sådan karaktär att föreslagen utveckling längs fastlandets kust och i skärgården anses vara olämplig.

Ett tillägg har gjorts i planförslaget gällande att tillgång till brandvatten samt tillgänglighet, åtkomlighet och uppställningsplatser för utrycksfordon måste beaktas i senare skede vid detaljplanläggning och i bygglovsskede.

Rekommendationen om att ta fram en vägledning för riskhanteringsarbetet inom plan- och byggprocessen, samt ta ett helhetsgrepp för brandvattenförsörjningen inom kommunen, har noterats men är inget som ingår inom avgränsningen för arbetet med det tematiska tillägget. Vidare finns riktlinjer och vägledning i översiktsplanen.

2.3 Kommuner

2.3.1 Vallentuna kommun

På grund av arbetsbelastning hade Vallentuna kommun ingen möjlighet att svara på remissen för det tematiska tillägget kust och skärgård.

Kommentar:

Noterat.

2.3.2 Värmdö kommun

Värmdö kommun har inget att erinra.

Kommentar:

Noterat.

2.3.3 Täby kommun

Täby kommun noterar i sitt yttrande att utvecklingen i kust och skärgården redovisas för fyra områden, varav Täby och Österåker gränsar till varandra i området kring Arninge-Ullna och Rydboholm vid Hägernäsviken och delar därmed vattenförekomsterna Ullnasjön och Stora Värtan samt ett riksintresse för naturvården, Ullnasjöns De Geermoräner. Kustområdet i Österåker pekas ut som natur/skog i planen. Ingen utveckling avseende bebyggelse eller transporter föreslås. Riksintresset bedöms inte påverkas av planen.

Täby ser positivt på Österåkers långsiktiga utvecklingsinriktning för kustområdet och skärgården då de är områden som är värdefulla även för boende i grannkommuner och övriga regionen. Inriktningen för ett utvecklat transportsystem, med effektiva och attraktiva repli- och bytespunkter och bra anknytning till stomtrafik och Roslagsbanan, är viktiga för den regionala tillgängligheten och lyfts tydligt i planförslaget. Täby vill uppmärksamma att det blir särskilt viktigt för att det ska finnas förutsättningar för

arbetspendling med kollektivtrafik så att infartslederna till Stockholm har en god framkomlighet även när antalet permanentboende i skärgården ökar. Planförslaget skulle kunna vara mer tydligt kring sjötrafikens regionala betydelse och funktion för hela kustområdet och skärgården. Täby anser att Stockholm Nordost gemensamt behöver arbeta vidare med en utvecklad båttrafik tillsammans med Region Stockholm.

Planen pekar tydligt ut behovet av ett gemensamt arbete avseende vattenfrågor. Täby håller med om att det finns ett behov av att fortsatt samverka över kommungränserna för att uppnå miljö kvalitetsnormerna god ekologisk status och god kemisk status där Täby och Österåker delar vattenförekomster. I samrådsförslaget till ny översiktsplan för Täby reserveras bland annat mark för en ny dagvattenanläggning i våtmarksområdet vid Hägernäsviken för att rena dagvattnet som avrinner från Arninge centrum, Arninge företags- och industriområde samt omkringliggande områden.

Det tematiska tillägget skulle med fördel kunna utvecklas med ett regionalt och mellankommunalt perspektiv avseende inriktningen för hur friluftslivet kan stärkas i kustområdet mellan Täby och Österåker. Täby ser positivt på att utveckla möjligheten att ta sig till fots mellan kommunerna inom den gemensamma kuststräckan vid Hägernäsviken. Pågående samarbete mellan kommunerna inom grönkilsamverkan är

också viktigt i arbetet att stärka den regionalt svaga ekologiska spridningssambandet mellan Angarnkilen och Bogesundskilen.

Kommentar:

Ullnasjöns De Geemoränder har lyfts ur planförslaget då det inte ligger inom det geografiska avgränsningsområdet för det tematiska tillägget.

I avsnittet Transport och mobilitet beskrivs vikten av den regionala tillgängligheten för en levande kust och skärgård. Det innefattar alla typer av transporter till och från kommunen, bland annat båt. I planförslaget beskrivs den regionala kopplingen för de bryggor som föreslås utvecklas i kommunen och som kan bidra till fler hållbara regionala resor. Bland annat ska

Österskär ska utvecklas som en attraktiv bytespunkt mellan land- och sjöbaserad kollektivtrafik och bidra till mer effektiva resor till och från regionen. Även Linanäs och Åsättra på Ljusterö föreslås utvecklas till attraktiva bytespunkter för resor vidare till bland annat regionen.

Området för den gröna kilen mellan Österåker och Täby avses vara fortsatt allemansrättsligt tillgängligt. En avsiktsförklaring finns med markägaren. Området har fått ändrad markanvändning efter samrådet och pekas ut som landsbygd/skärgård i plankartan. Det bedömdes vara missvisande att en så pass liten del av avgränsningsområdet var utpekade som natur/skog. Bristande rådighet gör dock att kommunen inte kan föreslå någon utveckling.

Kommunen ser positivt på vidare mellankommunal samverkan med Täby kommun.

2.3.4 Vaxholms kommun

Vaxholms har identifierat tre huvudsakliga mellankommunala intressen som planförslaget berör: transportinfrastruktur, ekologiska spridningssamband och gemensamma ytvattenförekomster. Kommunen ser positivt på att gränsområdet för Bogesundskilen pekas ut som område för natur/skog. De noterar att miljökonsekvensbeskrivningen uppmärksammar att det bland de största riskerna för planen finns kultur- och naturvärden kopplade till strand- och vattenmiljöer och vill därför uppmuntra till vidare mellankommunal samverkan kring miljö kvalitetsnormer för vatten så väl Stora Värtan som Trälhavet.

Kommentar:

Kommunen ser positivt på vidare mellankommunal samverkan med Vaxholms kommun.

2.4 Föreningar, organisationer och företag

2.4.1 Österåkers Rotaryklubb

Österåkers Rotaryklubb har genomfört en SWOT-analys som bland annat har utgått från kommunens vision och mål.

Styrkor

Skärgården ses som ett attraktivt rekreationsområde med värdefulla kulturmiljöer. Klubben menar att bibehållandet av befintliga värden förutsätter att personer bor, lever och verkar i skärgården.

Näringslivet nämns som en styrka i skärgården, men att det står inför ett generationsskifte. Här är det viktigt menar Österåkers Rotaryklubb att kommunen arbetar proaktivt med utbildning och med skolan i skärgården. Företagen längs kusten och i skärgården är grundpelaren för en levande skärgård menar dem. Det är viktigt att kommunen lyssnar på företagarna och att en konkret handlingsplan upprättas för att stärka näringslivet i skärgården.

Österåkers Rotaryklubb vill att kommunen upprätthåller en löpande kontakt med Leaderkontoret och säkerställer fortsatt medverkan. Detta för att fortsätta inspireras och dra nytta av varandra.

De efterfrågar större politisk närvaro i skärgården och att förbättringar sker i dialogen mellan olika aktörer. Vid dialog är det viktigt med återkoppling, dialog menar dem kan innebära en styrka för fortsatt utveckling av skärgården.

Österåkers Rotaryklubb lyfter Trälhavets båtklubb som ett exempel på hur kommunen har agerat för att organisera båtlivet och samtidigt göra kommunen mer attraktiv för båt- och skärgårdsintresserade. De

efterfrågar att mer tid och resurser ska läggas på att lyssna av nuvarande och framtida behov hos TBK, och att kommunen ska understöda deras arbete så att båtklubben kan fortsätta att skapa värdefulla mervärden för kommunen och båtfolket.

Österåkers Rotaryklubb lyfter kommunens starka ekonomi som en styrka som ger möjlighet att genomföra skärgårdsfrämjande åtgärder. Vidare efterfrågar de ett tydliggörande om hur varumärket skärgårdskommun skall manifesteras, vilka frågor ska prioriteras. De menar att kommunen bör göra prioriteringar i det av TÖPen föreslagna strategier och riktlinjer med avseende på vilka som befrämjar visionen och målen bäst.

Svagheter

Österåkers Rotaryklubb skriver att en svaghet som Österåkers kommun har är att Åkersberga stad saknar brygga för kollektiv båttransport ut i skärgården, vilket minskar tillgängligheten för dem som inte har egen båt. De efterfrågar en utpekad plats för turbåtar ut i skärgården. Bristen på kajer och vägar som underlättar godstransporter i skärgården får anses som en svaghet menar dem. De föreslår att man utreder frågan om godshantering och godstransporter i samverkan med de marina näringarna.

Österåkers kommuns begränsade markinnehav lyfts av Österåkers Rotaryklubb som en svaghet och blir ett gränssättande för vad kommunen kan

åstadkomma. De vill att det tematiska tillägget kompletteras med karta som markerar kommunens mark.

Österåkers Rotaryklubb skriver att det begränsade antalet sommar- och vinterplatser för friluftsbåtar utgör en svaghet i kommunens attraktivitet som skärgårdskommun. Trots nya nya trender som båt-pool, sjösättning-on-demand så finns det fortfarande ett behov av båtplats, något de anser bör lyftas i det tematiska tillägget. Österåkers Rotaryklubb anser att kommunen bör uppdatera deras båtplatsinventering.

Österåkers Rotaryklubb menar att en av kommunens svagheter är att det saknas en tydlig organisatorisk enhet med huvudsaklig uppgift att genomföra kommunens vision om möjligheternas skärgårdskommun, till exempel saknas positionen skärgårdsutvecklare.

Möjligheter

En möjlighet som Österåkers Rotaryklubb har identifierat i att uppnå kommunens vision är deltidsboendes ökade vistelse i skärgården. De skriver att denna grupp har en stor betydelse både socialt och ekonomiskt för utvecklingen av fastlandets kuststräcka och skärgården. De skriver att efterfrågan på varor och tjänster lär öka och därmed är det viktigt menar dem att kommunen tar tillvara på möjligheten och möjliggör för personer att bo, verka och leva i skärgården och längs fastlandets kuststräcka.

De skriver att kommunen bör utöva ett proaktivt ledarskap och titta närmre på att identifiera konsekvenserna och behov hos de deltidsboende och skärgårdsföretagarna. De lyfter igen vikten av att lyssna på relevanta skärgårdsbor och samverka med viktiga aktörer samt kommunicera med dem.

Vidare lyfter Österåkers Rotaryklubb besöksnäringen som något som skapar både arbetstillfällen lokalt och ökar områdets attraktivitet. De skriver bland annat om kulturmiljöns viktiga roll i besöksnäringen samt som en identitetsbärare.

Österåkers Rotaryklubb skriver i sitt yttrande om flera olika trender inom båtlivet, som t.ex. sjösättning-on-demand, båtpooler och båtuthyrning. De skriver att dessa trender kan vara möjliggörande för att hantera båtplatsbristen i kommunen.

Hot/Hinder

Österåkers Rotaryklubb skriver att den minskade skärgårdsbefolkningen riskerar att omintetgöra generationsväxling bland skärgårdsföretagen, urholka livskraftiga lokalsamhällen samt därmed den unika skärgårdskulturen. De skriver om vikten att få unga familjer att attraheras av att bo i skärgården och att kommunen inte ska vänta med öppna skolor, förskolor.

Vidare skriver de om lagar och regler som utgör hinder för nödvändig tillväxt av skärgårdens

lokalsamhällen. Risk förefaller menar dem att de verksamma skärgårdsföretagen inte kan utveckla sina verksamheter, med följd att den unika skärgårdskulturen, som utgör en stor attraktion, går förlorad och möjligen ersätts av en enda stor friluftspark.

Målanalys av vision och huvudmål

Österåkers Rotaryklubb skriver i sitt yttrande att det vore värdehöjande om det kausala sambandet mellan hur kvalitet, trygghet och valfrihet tillsammans med en hållbarutveckling verkligen bidrar till en levande skärgård.

För att tillskapa och arbeta för kommunens vision möjligheterna skärgårdskommun menar Österåkers Rotaryklubb att det är viktigt att se till att värna om möjligheterna att bo, verka och leva i skärgården. Faktorer som tillgängliga båtplatser, infrastruktur för friluftslivet, levande näringsliv, godstransporter nämns som viktiga faktorer för en levande skärgård.

Mål 1 professionell och hög kvalitet.

Österåkers Rotaryklubb skriver att för att gynna Fastboende på öarna, Sommar och deltidsboende, Skärgårdsföretagare, Båtfolk och besökare, bör kommunen avsätta finansiella- och organisatoriska resurser till skärgården. De skriver om vikten av dialog samt att kommunen bör tydliggöra innebörden av visionen och huvudmålen och basera beslut på relevant beslutsunderlag.

Mål 2: en ekonomi i balans

Österåkers Rotaryklubb skriver att låg kommunalskatt är bra men att det skulle vara bra om kommunen ännu bättre kunde leverera på en relevant och tydlig vision och mål inom ramen för en rimlig kommunalskatt.

Mål 3: Bästa skolkommunen i länet

Viktigt att arbeta proaktivt för utveckling av skola och förskola i skärgården. Unga företagare kan fokusera på sin verksamhet, i trygg förvisning om att barnen är i goda händer.

Mål 4: Högsta kvalitet på omsorg

För fastboende är det viktigt menar Österåker Rotaryklubb att man satsar på lokal omsorgservice på öarna. För sommar och deltidsboende, skärgårdsföretagare, båtfolk och besökande är det viktigt att planera för och möjliggöra för akutsjukvård i skärgården. De skriver att det behövs lokal för vård och omsorg på öarna, åtminstone på kärnön.

Mål 5: En trygg miljö

Det ska även vara tryggt att kunna cykla och gå i området samt tryggt att bli gammal och kunna bo kvar på sin ö. Vidare skriver dem att det bör utvecklas fler cykelvägar samt äldreboende på öarna.

Mål 6: ett långsiktigt hållbart samhälle där människa, miljö och natur samverkar

Österåkers Rotaryklubb skriver att samverka med fastboende och föreningar på öarna är viktigt. Samt att toatömningsställen för båtar bör byggas ut samt att det bör skapas en organisation för underhåll av dessa. Vidare skriver dem att utedass/WC borde tillskapas på öarna samt infrastruktur för sophämtningsställe samt färskvattenställen på öarna.

Mål 7: Ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar tillväxt.

Österåkers Rotaryklubb skriver att för fastboende på öarna, sommar- och deltidsboende, skärgårdsföretagare, båtfolk och besökare är det viktigt att säkerställa infrastrukturens kapacitet och utbyggnad sker i takt med – och helst före tillväxten, genom proaktivt ledarskap. De skriver att det är viktigt att värna om kulturhistoriska värden och understöd föreningar och lokala initiativ för bygdefrågor. Stöd verksamheter som håller markerna öppna och undvik att bebygga jordbruks- och kulturmark.

Österåkers Rotaryklubb avslutar sitt yttrande med att de anser att kommunen behöver prioritera bland det tematiska tilläggets riktlinjer och åtgärder. Samt att kommunen bör arbeta med en SFA-analys tillsammans med relevanta skärgårdsbor, och synliggöras genom tydlig kommunikation.

Kommentar:

Det tematiska tillägget, tillsammans med översiktsplanen, visar viljeinriktningen i de frågor som berör markanvändningen för fastlandets kust, samt för skärgården. Kommunens kust och skärgård har potential att, genom utveckling i linje med föreslagna planeringsstrategier, stärka hållbarheten, såväl socialt som ekonomiskt och ekologiskt. Det tematiska tillägget bedöms bidra till goda förutsättningar för många att kunna bo, verka och besöka fastlandets kust och skärgården.

Österåkers vision *Möjligheternas skärgårdskommun* ska genomsyra arbetet inom samtliga förvaltningar inom kommunen som gemensamt verkar för visionen. Framtagandet av det tematiska tillägget för kust och skärgård är en del i det arbetet. Tjänstepersoner från olika förvaltningar på kommunen har deltagit i arbetet för att belysa den bredd av frågor som måste beaktas i den strategiska planeringen. I avsnittet Genomförande framgår hur planförslaget knyter an och bidrar till att nå visionen och uppsatta mål.

Ett av Österåkers kommuns övergripande mål är att vara den bästa skolkommunen i länet. I det tematiska tillägget pekas lokala knutpunkter ut med syfte att stärka och utveckla bland annat skolorna samt de pedagogiska verksamheterna längs fastlandets kust och i skärgården. Det ska vara möjligt för människor

att bo, leva och verka längs kommunens kust och i skärgården alla stadier i livet.

De lagar och regler som finns sätter ramar för vad som är möjligt att genomföra när det gäller utveckling av verksamheter. Kommunen ser att det finns möjligheter för en befolkningstillväxt, fler besökare, samt utvecklade verksamheter inom avgränsningsområdet. Ett flertal kartor synliggör bland annat var hänsyn bör tas, samt var utveckling bedöms vara lämplig, för att kommunen ska växa på ett hållbart sätt.

Det framgår tydligt i planförslaget att samverkan är en förutsättning för genomförandet. Behovet av samverkan grundar sig bland annat i kommunens begränsade markinnehav inom avgränsningsområdet. Att peka ut kommunens mark bedöms inte tillföra ytterligare till planförslaget då det är en mycket liten andel av markytan.

I planförslaget föreslås bryggor för både linjetrafik och turbåtar som avser tillgodose efterfrågat behov. En ökad efterfrågan på båtplatser har identifierats. Många marina företag i kommunen ser möjligheten att utvidga sina verksamheter genom innovativa lösningar och en mer effektiv markanvändning, vilket framgår av planförslaget. En uppdatering av båtplatssinventeringen ingår inte inom avgränsningen för arbetet med det tematiska tillägget.

Synpunkten om att upprätta en handlingsplan för att stärka näringslivet i skärgården noteras, dock ingår

inte det inom avgränsningen för arbetet med det tematiska tillägget.

Kommunen har i arbetet med det tematiska tillägget inkluderat invånare och verksamheter på olika sätt och kommunen ser positivt på fortsatt dialog.

2.4.2 Österskärs Villaägareföreningen

Föreningen är positiv till att man planerar för en positiv utveckling av kommunens kust och skärgård, till exempel den utveckling som föreslås vid Östanå färjeläge. De anser vidare att det är viktigt att boende på fastlandet ska kunna nå och nyttja skärgården utan att själva ha en egen båt. Möjligheten för detta är idag begränsad, särskilt när Waxholmsbolaget har slutat att angöra vid Östanå färjeläge menar Österskärs villaägareförening. Idag måste man åka via Vaxholm eller Stockholm för att lätt ta sig ut i skärgården, något som de menar begränsar utnyttjandet av friluftsområden i skärgården.

Föreningen ser positivt på idén att utveckla en båtförbindelse mellan Ljusterö och Österskår, men ställer sig negativa till anläggandet av en brygga i Lindholmsviken. De anser att den redan befintliga ångbåtsbryggan invid Österskärs havsbad istället bör rustas upp och användas för trafik. De menar att det är onödigt att skapa en ny brygga när det redan finns en fungerande. Den befintliga bryggan menar dem ligger också på promenadavstånd från Roslagsbanan och den är redan anpassad för gångtrafik.

Förhållanden i Lindholmsviken är dåliga för större brygga med regelbunden trafik, främst genom att botten i viken består av ett mycket tjockt lager dy, samt att marken invid viken ligger lågt i förhållande till normalt vattennivå och översvämmas regelbundet. Vidare anser Österskärs villaförening att utmed Lindholmsviken finns både vid Margretelunds- och österskärslandet ett flertal bryggor med båtar som kan få stora problem med svallvågor från regelbunden båttrafik.

Kommentar:

I det tematiska tilläggets utvecklingsstrategi beskrivs hur det i framtiden ska vara lätt att ta sig runt, längs fastlandets kust och i skärgården, även utan egen båt eller bil. Det är något som kommunen verkar för. Genom att stärka de lokala knutpunkterna och transportsambanden, på såväl land som vatten, kommer skärgården bli mer tillgänglig för alla.

Östanå har plockats bort som utpekad plats för utveckling av marin verksamhet. Kommunen verkar aktivt tillsammans med berörda aktörer för att återuppta trafiken vid Östanå. Lindholmsviken är utpekad som en lämplig plats för anläggande av en brygga. En brygga i Lindholmsviken bedöms kunna tillföra stor nytta med hänsyn till den goda kopplingen till befintlig kollektivtrafik. Dock finns inget beslut taget och frågan behöver studeras vidare innan beslut tas.

2.4.3 Idrotts och friluftsanslitsen Österåker

Idrotts- och friluftsanslitsen (IFA) inleder sitt yttrande med att tacka för det arbete som görs inom ramen för det tematiska tillägget. En av IFA:s övergripande målsättningar är att Österåker ska bli den bästa friluftskommunen. De vill förbättra och utveckla det som redan finns gällande bland annat, vandringsleder och vattensport men även utveckla nytt. De menar att tillgängligheten till kommunens natur, hav och sjöar är en viktig del av friluftslivet och bidrar till en bättre folkhälsa. Bra information, god tillgänglighet och även utvecklad service till kommuninvånare och besökare är en viktig del av arbetet. I sitt yttrande redogör IFA för deras prioriteringar på kort och lång sikt.

På kort sikt anser IFA att man bör prioritera att tillskapa ett forum för att kommunicera event, tävlingar för alla som rör sig i naturen, bättre skyltning kring hur man gör/beter sig i skog och spår. Vidare anser IFA att kommunen bör samla all information om kommunens friluftsområden, förslagsvis genom en webbportal. Bättre kommunikation med markägare/ arrendatorer efterfrågas samt underhåll av befintliga friluftsområden och vandringsleder, som till exempel Hacksta, Trastsjöskogen, Domarudden, med mer. Vidare lyfts möjligheten att fylla på dricksvatten utmed våra vandringsleder, ved vid fasta vindskydd för att värna om vår skog. De skriver om att en prioritering på kort sikt är att förenkla och förbättra för

skogscyklings genom att märka ut längre motionsspår, använda befintliga stigar och grusvägar.

På lång sikt ser IFA det som viktigt att bevara, freda och utveckla befintliga friluftsområden, som t.ex. Hacksta, Trastsjöskogen, Domarudden, Åkers kanal, näs m.fl. Fler vandringsleder, MTB-slingor, ridstigar, fler rast- och grillplatser efterfrågas. IFA avslutar sitt yttrande med att säga att tillgängligheten till våra naturområden är viktigt, t.ex. cykel- och gångväg till Domarudden från Åkersberga cykel-/vandringsled till Östanå och Wira från Åkersberga längs kusten. Cykelväg till Vaxholm från Åkersberga. Säkerställ att befintlig vandringsled rustas upp och säkerställ markägares tillstånd för vandringsled till Vaxholm från Åkersberga. Säkerställ funktionstillgängliga del av leder och rastplatser.

Kommentar:

Kommunen instämmer i vikten av att vid utveckling ta stor hänsyn till befintliga friluftsområden. Kommunen ska genom samverkan verka för en god och ökad tillgänglighet till rekreativsområden för allmänheten, vilket framgår i det tematiska tilläggets planeringsriktlinjer. I plankartorna redovisas grönstråk och gröna entréer som avses stärkas. De gröna entréerna ska vara lätta att ta sig till kollektivt samt gång och cykel. Vidare ska tydlig information finnas på dessa platser, exempelvis informationsskyltar och kartor lyfts.

Synpunkten om att tillskapa ett forum, utveckla en webbportal och annan kommunikation kopplat till friluftslivet längs kust och skärgård noteras. Kommunen är idag ansluten till webbportalen *Naturkartan* och har för avsikt att utveckla informationen där de kommande åren.

2.4.4 Naturskyddsföreningen Österåker (NFÖ)

Naturskyddsföreningen välkomnar arbetet med skärgården. Klimatförändringarna menar dem gör det centralt att fatta beslut som verkar i rätt riktning. Många delar av det tematiska tillägget ställer sig naturskyddsföreningen positiva till men menar att flera formuleringar är svepande och därmed inte förpliktigande nog.

Friluftsliv och turism

Naturskyddsföreningen lyfter i sitt yttrande svårigheter att hitta badstränder på Ljusterö, många har gjorts privata menar dem. Möjligheten för en familj att ta sig till en badstrand med cykel är begränsad då det inte finns några cykelbanor på Ljusterö enligt naturskyddsföreningen.

De menar att vid alla knutpunkter för transport bör det iordningställas parkeringsplatser och laddstationer för elbilar men som utformas så att jordbruksmark inte tas i anspråk. Vidare vill de att det ska vara möjligt att på sikt kunna cykla över hela Ljusterö, bredda

vägar och uppmuntra cykelresor. De fortsätter med att redogöra för att det bör inrättas möjligheter att kunna lämna sopor vid friluftsområden, samt anställa en skärgårdsansvarig som ansvarar för guidning och bevakning av djur- och växtlivet.

De ser gärna att kommunen ansvarar för sophantering vid badplatser och natura 2000-områden. De lyfter möjligheten att ta med cykel på bussen till Ljusterö och till övriga skärgården, samt iordningställa vandringsleder, t.ex. från Ljusterö färjeläge till Ljusterö Åsättra och vidare till Ängsvik och Linanäs. Vidare lyfts också vandringsled från färjeläget till Inneby för att sedan fortsätta genom skogen mot Hästede och sedan mot Lagnö.

Ljusterö är en stor ö men trots det råder det brist på badplatser för människor som kommer ut i skärgården, för att bland annat idka friluftsliv som till exempel kajakpaddling, bada eller fiska eller på vintern åka skridskor. Detta är i konflikt med privatisering och dispenser på strandskydd.

Naturskyddsföreningen har föreslagit en del åtgärder under rubriken friluftsliv. De anser också att det är nödvändigt att iordningställa lekplatser för fiskar och freda områden för fågellivet.

Kommentar:

I plankartan för Ljusterö med omland pekas två nya kommunala badplatser ut för att utreda möjligheten att tillskapa fler badmöjligheter för allmänheten. Vidare kommer utveckling i strandnära lägen prövas enligt gällande strandskyddslagstiftning, där frågan om allmänhetens tillgång till vattnet beaktas.

På Ljusterö finns enbart en kortare sträcka med cykelväg. Kommunen ska verka för ett utvecklat och säkert lokalt gång- och cykelvägnät genom samverkan med berörda väghållare, vilket framgår i det tematiska tilläggets planeringsriktlinjer. Majoriteten av vägarna är enskilda eller statliga.

En skrivning om det rörliga friluftslivets avfallshantering har tillkommit.

Kommunen verkar för att skapa goda förutsättningar för fisk- och fågellivet.

Jord- och skogsbruk

Naturskyddsföreningen anser att jordbruksmark måste värnas och ges stöd för att kunna fortsätta att brukas, viktigt för den kulturmiljö som finns i skärgården behålls. Föreningen hänvisar till den av kommunen antagna jordbruksstrategi. Där beskrivs bland annat komplexiteten inom jordbruksmarkens produktionsvärde ur bland annat ett ekonomiskt perspektiv. Naturskyddsföreningen

hänvisar även till texten i strategin som redogör för det lokala jordbrukets roll och betydelse i ett regionalt perspektiv, där en långsiktig hållbar utveckling av kommunen inbegriper en strategisk markanvändning som möjliggör ett effektivt nyttjande av jordbruksmark, skogsmark och vattenområden.

Naturskyddsföreningen i Österåker skriver i sitt yttrande att i skärgården finns det en omväxlande natur med skog, hagmarker och ängar som bör bevaras genom bete för att behålla den biologiska mångfalden, Noret på Ljusterö tas upp som ett exempel på detta. Föreningen föreslår att det bör anläggas fler kolonilotter i anslutning till komprimerad bebyggelse samt att använda mark för betesdjur så att man har möjlighet att bevara jordbruksmark som en framtida resurs.

Naturskyddsföreningen oroas av att jordbrukssektorn i denna skärgård står inför stora utmaningar både i form av pensionsavgångar bland lantbrukarna och låg lönsamhet. När antalet djurhållande gårdar minskar, ökar risken för igenvuxna marker, minskad biologisk mångfald och negativ påverkan på kulturlandskapet. De vill påtala riksintresset för områdena och föreslår att kommunen fastställer en övergripande plan för att bibehålla det öppna landskapet och det kulturarv som finns på dessa öar.

På Ljusterö är det många bofasta människor och besökare som kommer utifrån för att plocka svamp

och bär i skogen. Då anser de att det är viktigt att ha ett skogsbruk som värnar om biologisk mångfald. Viktigt är också att behålla äldre skogsbestånd för den biologiska mångfalden.

Kommentar:

I det tematiska tillägget finns flera planeringsriktlinjer där vikten av att beakta jordbruksmark framhålls, bland annat att ny bebyggelse bör undvikas på jordbruksmark och att hänsyn ska tas till jordbruksföretagen vid planläggning eller andra beslut som kan påverka. Den bebyggelseutveckling som föreslås avses främst tillkomma inom befintliga strukturer. Jordbruksmark ska inte bebyggas om inte väsentligt samhällsintresse kan motiveras.

I Hållbarhetsbedömningen med MKB görs bedömningen att planförslaget går i linje med kommunens jordbruksmarksstrategi. Vidare finns en planeringsriktlinje om att stor hänsyn ska tas till kulturpräglade naturmiljöer med åker-, ängs-, och betesmark.

Sedan samrådet har tillägg om jordbruksmarkens ekonomiska betydelse gjorts, bland annat genom en planeringsriktlinje om att möjliggöra för kombinationsverksamheter kopplat till jord- och skogsbruk. I förslaget till det tematiska tillägget redogörs viljeriktningen om att ett aktivt brukande av skogen ska värnas.

Marina näringar

Båtlivet är en naturlig del av skärgårdslivet, men det måste ställas krav så att det inte skadar fisk och fågellivet. Naturskyddsföreningen i Österåker föreslår att understödja moderna upptagningsmöjligheter, som möjlighet att förvara båten på land när båten inte används. Bottentvätt för giftfria båtbottnar, sanera befintliga varvsområden. Möjlighet att ladda sin båtmotor. Begränsa åkandet av vattenskotrar till endast båtleder. Tänka på aspekten på ljusföroreningar genom att begränsa flödet av ljus genom flexibel belysning genom rörelsedektorer. Detta gäller också andra platser med belysning. Tömningsmöjligheter för båttoaletter.

Kommentar:

Det tematiska tillägget har tydliggjorts gällande att laddningsmöjligheter bör finnas för både bil och båt, där det är möjligt, exempelvis vid Ljusterö Åsättra och Linanäs. Vidare har det tillkommit ett förtydligande om att utveckling av marina näringar kommer kräva noggranna utredningar av ekologisk, fysisk och kemisk påverkan för möjligheten att uppnå eller upprätthålla miljö kvalitetsnormerna.

I den nationella vattenskoterförordningen framgår att vattenskotrar bara får framföras i allmänna farleder samt inom områden som Länsstyrelsen har pekat ut. Det finns idag ett tiotal platser i kommunen där latrin från fritidsbåtar kan tömmas.

Teknisk försörjning

Naturskyddsföreningen ställer sig positivt till utbyggnad av vindkraft med hänsyn till olika risk och hälsofaktorer. Möjlighet till att ladda sin bil och båt vid vissa centralpunkter som Ljusterö Åsättra, Östanå färjeläge, Linanäs.

Kommentar:

Se föregående kommentar.

Sårbarhet, hälsa och klimat

Undersöka möjlighet att minska erosionen kring Furusundsleden och eventuellt titta på ny sträckning av Ålandstrafiken. Inte ge tillstånd för bebyggelse nära strandlinjen, värna strandskyddet. Fortsätta inspektionen av gamla avloppssystem.

Kommentar:

I planförslaget framgår att kommunen verkar för att minska trafiken och sänka hastigheten på sjötrafiken längs Furusundsleden för att minska erosionen. Kommunen har dock ingen rådighet att fatta beslut i frågan.

All bebyggelse nära strandlinjen inom strandskyddet kommer att prövas i enlighet med gällande lagstiftning. Det gäller även för utveckling av exempelvis nya bryggor.

Strandskydd och värdefulla vattenområden

Naturskyddsföreningen oroas av att en ny utredning föreslår att strandskyddet ska försvagas kraftigt. Det vore förödande för vattenlevande organismer som är helt beroende av orörda strandnära livsmiljöer – bland annat fungerar de grunda vikarna som barnkammare åt fiskar. Stränder runt hav och sjöar är viktiga för den biologiska mångfalden. Vi vill att man i TÖPen håller kvar vid strandskyddet som det står i 7:13§ respektive 7:15§ miljöbalken. Var inte släpphänta vid ansökningar av strandskyddsdispens oavsett faktorer som sägs ge liten miljöpåverkan av åtgärden eller att den inte har effekt på allemansrättslig tillgänglighet. Värna strandskyddet!

Vid exploatering, anser Naturskyddsföreningen, att hänsyn ska tas till områden med höga biologiska värden. Utveckla områdena med skötsel och tillsyn, för att skapa förutsättningar för fiske. Kan det tematiska tillägget värna gäddvikar och skapa förutsättningar för hållbart kustnära fiske för friluftsliv och möjliggöra för fiskenäringar? Naturskyddsföreningen säger att de inte har kunskap kring detta men att en handlingsplan bör tas fram.

Kommentar:

Kommunen delar ansvaret för att pröva strandskyddsdispenser med Länsstyrelsen som har möjlighet att överpröva kommunens beslut. Kommunen kommer vid varje enskild ansökan om dispens undersöka

lämpligheten utifrån bland annat gällande lagsiftning samt kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen.

Ingen utveckling som påverkar känsliga vattenområden föreslås och på så sätt tas hänsyn till fiske. Kommunen har ingen rådighet över privata vatten men arbetar för att värna känsliga vattenområden när det finns ett intresse.

Entréer och naturrum

Naturskyddsföreningen efterfrågar både gröna- och blåa entréer för att berätta om platsers naturvärden. De anser också att dessa platser är lämpliga för information om allemansrättens möjligheter och skyldigheter. Vid entréerna anser naturskyddsföreningen att det med fördel kan placeras skräpkorgar och annan infrastruktur för att göra det lätt att göra rätt.

Naturskyddsföreningen välkomnar föreslagen etablering av ett Naturrum på Finnhamn. Vid Naturrum kan sommarjobb ges till kommunens ungdomar, tömma sopor, sköta om och informera om platsen, bra möjlighet att sprida naturkunskap till den yngre generationen skriver Naturskyddsföreningen.

Kommentar:

Gröna entréer pekas ut i plankartorna. Begreppsförklaringen av gröna entréer har förtydligats gällande att det både handlar om tillgänglighet

till gröna- och vattenområden. Vid dessa entréer ska tydlig information finnas i form av exempelvis skyltar och kartor.

I planförslaget framgår att hänsyn ska tas till allemansrätten vid planering. För att öka allmänhetens tillgång till rekreationsmiljöer vid redan befintlig bebyggelse bör samverkan med fastighetsägare ske.

Planeringsriktlinjer

Naturskyddsföreningen hoppas att det tematiska tillägget inte bara uppmuntrar till en etablering och utbyggnad av förnybara energikällor, utan även verkställer att en utveckling av förnybara energikällor genomförs, dock med hänsyn till kust och skärgårdens natur- och kulturvärden.

Kommentar:

I planförslaget framgår att kommunen ska främja förnybara energikällor med avsikten att det senare ska genomföras, exempelvis i form av vindkraftverk.

2.4.5 Svinninge Marina

Svinninge Marina är positiva till det tematiska tillägget, men har efter det digitala mötet med kommunen följande reflektioner som de önskar att kommunen tar hänsyn till och gärna främjar.

De nämner att i det tematiska tillägget så framgår det att de marina näringarna ska stärkas och utvecklas vid redan befintliga verksamheter där förutsättningar finns. De fortsätter i sitt yttrande att beskriva utvecklingen av Svinninge marina från 1980 och framåt. De beskriver i sitt yttrande deras miljöarbete, bland annat gällande investering i en spolplatta med reningsverk, flera miljöstationer, toalettömningsstationer, solcellsanläggningar, med mer. Under 2021 avser de att bygga en blästerhall, den första i kommunen, där båtar med miljöfarlig bottenfärg kan saneras på ett miljösäkert sätt. Idag finns det 7 lokala företag som tillsammans har över 40 heltidsanställda. Svinninge Marina anser sig tillhöra de verksamheter inom marina näringar i kommunen som bör ges möjlighet att stärkas och utveckla befintlig verksamhet där nödvändig infrastruktur redan är på plats.

Svinninge Marina önskar att man i det tematiska tillägget är mer specifika och för in i en exempel-lista – där Svinninge Marina ingår – över befintliga verksamheter som ska ges möjlighet att utvecklas. På kartan på sida 51 vore det värdefullt att numrera och namnge de fem största marinorna. Om plats finns är det ännu tydligare om samtliga blåprickar får namn och antal båtplatser införda.

Idag har Svinninge Marina många båtar i kö till bryggplatser. Österåkers kommun är i behov av ytterligare bryggplatser och i takt med det blir fler invånare i kommunen kommer efterfrågan på

bryggplatser öka menar de. Ett miljö- och markeffektivt sätt att skapa fler bryggplatser kan vara att, där det går, förlänga existerande flytbryggor. Inom Svinninge Marina kan nuvarande kapacitet utökas med cirka 250 bryggplatser.

Svinninge Marina önskar att man förslagsvis under stycket Marina näringar, specificerar så att begreppet ”utveckling” kan exemplifieras med bl.a. upptagningsramper med spolplattor, laddningsplatser för eldrivna båtar, laddningsinfrastruktur och utökad båtförvaring på land när båten inte används. I kommunen finns det begränsad tillgänglighet till upptagningsramper för allmänheten, detta medför att båtar transporteras onödigt långa sträckor på land såväl som på vatten. De upptagningsramper som finns och används saknar ofta avspolningsplattor med avlopp och särskilt saknas funktion att ta hand om bottenfärg.

Öster om och i anslutning till Svinninge Marina finns utrymme för en kaj för allmänheten som kan utvecklas enligt tidigare redovisat resonemang. De hoppas, genom dialog med kommunens mark- och exploateringsenhet, ges möjlighet att förvärva eller arrendera nödvändig mark från kommunen mot att Svinninge Marina åtar sig, att tillsammans med kommunen, bekosta och bygga samt sköta driften av en upptagningsramp med spolplatta. Svinninge Marina anser att en sådan upptagningsramp ska vara bemannad eller åtminstone övervakad och vid kajen

skulle de kunna erbjuda snabbbladdningsmöjligheter för elbåtar, något som Svinninge Marina ser en utökad efterfråga för. Vidare skriver de i sitt yttrande att de skulle kunna erbjuda ”båtplats på land” och förvara båtar på höjden i en ställning. Det är en tjänst som Svinninge Marina länge har erbjudit större båtar och det är ett bra, miljövänligt, platsekoniskt alternativ även för mindre båtar och för båtdelnings-tjänster då det inte kräver en bryggplats per båt samt verkligen minimerar behovet av bottenfärg.

Under vintersäsongen förvaras cirka 700 båtar på land hos Svinninge Marina. Det tillfredsställer långt ifrån det behov som finns redan idag och många kommuninvånare hittar egna lösningar för vinterförvaring av sina båtar. Det innebär som regel förvaring av båten i en privat trädgård vilket skapar problem med transporter av båtar genom centrum, miljöproblem när båtar bottenbehandlas över ytor som inte är förberedda för att ta hand om miljögifter samt visuell förorening/grannbråk när båtar utan bygglov står uppställda i garageuppfarter och trädgårdar stora delar av året, till grannars irritation.

Svinninge Marina har infrastruktur och maskinpark för att på ett markeffektivt sätt med låg miljöpåverkan kunna hantera vinterförvaring av båtar. Vi tolkar det som att TÖP kan ge stöd för att Svinninge Marina ges möjlighet att stärkas och utveckla sin befintliga verksamhet i enlighet med ovan nämnda utvecklingsritlinjer bland annat genom att få

arrendera eller förvärva anslutande markyta sydost om anläggningen.

Kommentar:

En utveckling av marina verksamheter föreslås. Ett fortsatt arbete krävs för att utreda vad exakt det kan komma att innebära för respektive verksamhet, utifrån dess olika förutsättningar. Infrastruktur är en av flera frågor som måste tas hänsyn till. Tillägg har gjorts som tydliggör vad utveckling av de marina näringarna kan innefatta. Laddinfrastruktur för båtar, effektiv båtförvaring på land, upptagningsramper och spolplattor för ett mer hållbart båtliv är sådant som lyfts. Namn på marinor har tillkommit i karta.

En ökad efterfrågan på båtplatser har identifierats och lyfts i planförslaget. I avsnittet Näringsliv och service, i del 4, framgår att många marina företag i kommunen ser möjligheten att utvidga sina verksamheter. Genom innovativa lösningar och en mer effektiv markanvändning kan mark frigöras för att möta ett växande behov och efterfrågan. Trots det kvarstår ett ökat ytbehov både på land och i vattnet som genom en strategisk utveckling samtidigt kan ta hänsyn till befintliga värden, så som natur och allemansrättslig tillgänglighet.

2.4.6 Ingmarsö Byalag

Ingmarsö byalag frågar sig i sitt yttrande vilka konkreta aktiviteter som måste genomföras för

att Österåkers kommuns vision och miljömål ska uppnås. Vidare poängterar byalaget att skolfrågan behöver diskuteras och säkerställas för öns barn i framtiden, om skolan på Ljusterö är aktuell för Ingmarsös skolbarn är det viktigt att trafikmiljön vid Åsättra brygga på Ljusterö åtgärdas menar de.

Friluftslivet måste organiseras menar Ingmarsö byalag med turistvärdar som även kan ha ett tillsynsansvar. Respekt för de som bor och lever på ön måste finnas liksom tydlig guidning i allemansrätten. En badplats dit rörligt friluftsliv kan hänvisas måste finnas och stödjas av kommunen. Vidare skriver byalaget att avfallshanteringen för det rörliga friluftslivet måste stärkas samt att kommunen måste organisera och ansvara för skyltning för det rörliga friluftslivet. Vidare redogör Ingmarsö byalag deras reflektioner kring det tematiska tillägget planeringsstrategier.

- Attraktiva knutpunkter: Vad menas med attraktiva knutpunkter med offentlig service? Turistvärd?
- Flexibelt och innovativt näringsliv: Hur ska kommunen medverka för att stärka befintliga bryggor och stödja marint näringsliv?
- Tillgänglig kust och skärgård: Hur ska kommunen värna strövområden på Ingmarsö?
- Utveckla destinationer: Hur ska kommunen verka för en hållbar besöksnäring?
- Samverkan: Idag finns endast Skärgårdsrådet och det arbetet måste i så fall utvecklas.

Kommentar:

Planeringsstrategierna är framtagna för att uppnå framtidsbilden för år 2040. Om genomförandet av det tematiska tillägget följer de strategier, riktlinjer, hänsyn, intressen, behov och utvecklingsmöjligheter som anges i planen kommer framtidsbilden vara möjlig att uppnå. Kommunens vision och miljömål utgör planeringsunderlag och har varit av vikt vid framtagandet av planförslaget. I avsnittet Genomförande redogörs för hur det tematiska tillägget kopplar till kommunens vision och de sju målen.

Målpunkter för turism pekas ut i flera plankartor, bland annat för Ljusterö med omland där Ingmarsö är beläget. Förklaringen av begreppet har utvecklats och tydliggör att service i form av exempelvis toaletter och avfallshantering kan erbjudas. Tydlig information i form av skyltar och kartor ska finnas vid gröna entréer. Ingen ny kommunal badplats föreslås på Ingmarsö.

Attraktiva knutpunkter med offentlig service kan exempelvis innefatta service i form av livsmedelsbutiker, vård och omsorg, samt skola och förskola. I övrigt redogörs ovanstående punkter i planförslaget på en övergripande nivå.

I förslaget till tematiskt tillägg redogör kommunen för möjligheten att vid större bryggor utveckla gemensam avfallshantering. Hur detta kan genomföras och i vilken skala behöver utredas närmre, vid

utredning är tillgänglighet till platsen en viktig fråga att besvara. Efter samråd har tillägg gjorts angående ökade möjligheter att sortera avfall på Ingmarsö.

Kust- och skärgårdsutveckling

Ingmarsö byalag skriver i sitt yttrande angående kust- och skärgårdsutveckling att replipunkten Ljusterö Åsättra behöver rustas upp för att bryggan där lastning, lossning av gods, trafik med tunga fordon och gångtrafikanter nu ej har åtskilda ytor. Stor säkerhetsrisk föreligger idag. Vidare skriver de att de analyser inför planläggning för bebyggelse som anges är mycket viktigt för att värna om Ingmarsös särskilda värden. Gällande transport och mobilitet menar Ingmarsö byalag att det är viktigt att kommunens uppfattning om sjötrafiken beaktas i sjötrafikutredningen. En stor fråga är ekonomiska resurser för upprustning av bryggor. Vilket ekonomiskt ansvar kommer kommunen ta för upprustningen frågar byalaget.

Ingmarsö byalag undrar hur möjligheten för pedagogisk verksamhet kan stärkas och hur kommunen tänker konkret kring ”flexibelt utnyttjande av lokaler”. Vidare beskriver de hur Ingmarsös jordbrukslandskap inom ramen för Norrgårdsstiftelsen måste beaktas samt att de frågar hur kommunen ska möjliggöra badmöjligheter på Ingmarsö.

Gällande teknisk försörjning så anser Ingmarsö byalag att kommunen redan idag måste säkra tillgången till energi och föra en dialog med berörda aktörer.

Avfallshanteringen vid bryggorna måste samordnas med återvinningscentralen på Ingmarsö.

Vidare skriver Ingmarsö byalag att man bör beakta att lokala satsningar måste göras av kommunen för att vägleda turister och möjliggöra en ansvarsfull besöksnäring och positiva möten mellan öbor och turister. Precis som i ytterskärgården måste det finnas en friluftspan för Ingmarsö för att värna naturområden.

Ingmarsö byalag instämmer i skrivningen om att jordbruksmarken ska värnas för att landskapet ska kunna hållas öppet och ekologisk mångfald ska värnas med hjälp av jordbruk och djurhållning. Bostädernas utformning och utseende ska anpassas till befintlig bebyggelse så att den unika kulturmiljön inte fragmenteras.

Ingmarsö byalag skriver i sitt yttrande att behov av isgående båt mellan Ljusterö Åsättra och Norra Ingmarsö är akut och måste lösas. Hur upprustningen av bryggor ska ske som idag sköts och finansieras av vägföreningen på ön är en viktig fråga. Det är enligt Ingmarsö byalag helt uteslutet att finansieringen ska ske av fastighetsägarna på ön då bryggorna i stor utsträckning ska ta emot turister och möjliggöra kommunservice. Finansiering av bryggorna måste hanteras lika på kommunens fastland och på öarna.

Effektiva och funktionella gods- och leveranstransporter är avgörande för ett fungerande

näringsliv på Ingmarsö. Omställningen till eldrift och hydrogen i båttrafiken måste påskyndas. Den planerade hydrogenbåtslinjen mellan Österskär och norra Ingmarsö bör så snart det är möjligt utvärderas så att fler linjer kan komma i drift menar Ingmarsö byalag. Byalaget skriver i sitt yttrande också om behovet av reglering av vattenscoteranvändning. Dessa fordon är ej transportfordon och skadar naturintressen och upplevelsen av naturen samt djurlivet.

Byalaget skriver i sitt yttrande att kommunens stöd behövs i utvecklingen av fler båtplatser för näringslivets båtar. Dock måste samutnyttjande ske t.ex. gästhamnsplatser som i lågsäsong kan utnyttjas av hantverkare. Vidare framhåller Ingmarsö byalag att kommunen som en delägare av Norrgårdsstiftelsen har en viktig uppgift och en unik möjlighet att stödja ett fungerande jordbruk på ön.

För att utvecklingen av besöksnäringen och turismen ska ske med hänsyn till kultur- och naturvärden måste en friluftspan tas fram för Ingmarsö. Det får inte menar Ingmarsö byalag att förlita sig på idéella krafter och enbart privata initiativ, så hanteras inte kommunens motsvarande behov på fastlandet menar byalaget. Vidare ifrågasätter Ingmarsö byalag skrivningen om att skolan idag längs kusten och i skärgården har god kapacitet. De skriver att de inte har någon skola på Ingmarsö eller någon annan ö i Österåkers kommun.

Ingmarsö byalag frågar sig gällande planeringsriktlinjen om planera med hänsyn till skolverksamheternas behov och vad det innebär för Ingmarsö. Det måste finnas stadiga planer för barnomsorg menar de för att locka fler fastboende på ön.

Vidare påpekar dem i linje med att kommunen ska verka för en hållbar utveckling av besöksnäringen att det måste tillkomma en friluftspanering för Ingmarsö.

Kommentar:

Åsättra på Ljusterö ska stärkas som replipunkt och ges förutsättningar att utvecklas med bland annat bättre samordning mellan olika trafikslag. Kommunen ska verka för att utveckla laddningsmöjligheter för såväl fordon på land som på vatten.

I avsnittet Genomförande har ett tillägg gjorts där det framgår att behov finns av att ta fram en friluftspan för Ljusterö och skärgården. Jordbruksmark beaktas i planförslaget, vilket bland annat framgår av flera planeringsriktlinjer samt genom ställningstagandet att fokusera tillkommande bebyggelse inom befintliga strukturer.

I den nationella vattenskoterförordningen framgår att vattenskotrar bara får framföras i allmänna farleder samt inom områden som Länsstyrelsen har pekat

ut. Kommunen har ingen rådighet att reglera eller begränsa vattenskotrar.

Skrivningen om skolkapaciteten i planförslaget har ändrats till att skolan längs kusten och i skärgården har "*en generellt god kapacitet*". Intressekartan för näringsliv och service visar de tre platser där det idag finns skola, förskola och pedagogisk verksamhet, varav en på Ingmarsö. Hänsyn till skolverksamhets behov kan handla om exempelvis ytbehov och tillgång till kollektivtrafik. Ytor för skola, förskola eller annan pedagogisk verksamhet beaktas vid planläggning och det tematiska tillägget redogör för riktlinjer om utvecklingen av offentliga rum.

Friluftsliv och turism

Ingmarsö byalag skriver att det bör tas fram en friluftspan för Ingmarsö som säkerställer naturturism med förankring i lokala turistvärdar som en lokal näringsgren. Kommunen menar dem kan inte förlita sig på ideella krafter. De menar att det ska vara samma villkor för besöksnäringen på Ingmarsö som på kommunens fastland samt att avfallshantering och toaletter för turister måste ordnas.

Gällande planeringsriktlinjerna värna det båtburna friluftslivet menar byalaget att det är viktigt med en friluftspanering samt behovet av lokala turistvärdar som kan guida och tillskapa det som kommunen skriver som verka för ett skonsamt rekreativt

nyttjande av jordbruksmark. Vidare skriver Ingmarsö byalag om riktlinjen gällande samverkan med Skärgårdsstiftelsen och hur den samverkan ska gå till, de menar att stiftelsen har idag inga resurser att utöka sin verksamhet.

Kommentar:

Samverkan avses ske utifrån givna förutsättningar och behöver inte innebära ett behov av fler resurser. Kommunen vill med den planeringsriktlinjen tydliggöra att en samverkan är av stor vikt för genomförandet av planförslaget. Att föreslå turistvärdar bedöms inte lämpligt med hänsyn till det tematiska tilläggets översiktliga strategiska nivå.

Se även tidigare kommentarer.

Kultur- och naturmiljö

Ingmarsö byalag skriver i sitt yttrande om sin oro över Östersjöns livsmiljö och konsekvenser av övergödning. De undrar på vilket sätt kommunen är engagerad i arbetet med havsmiljön i Östersjön.

Kommentar:

Att utreda påverkan på Östersjöns livsmiljö ligger utanför avgränsningen för arbetet med det tematiska tillägget.

Teknisk försörjning

Ingmarsö byalag skriver att källsortering måste på plats på Ingmarsö enligt plan liksom grovsopor och byggavfall på tillkommande återvinningscentral på ön. De skriver vidare att en mer noggrann analys av hur ett robust nät ska vara konstruerat behövs då det redan finns ny teknik för 5G som framtidens lösning. Vidare skriver de att det finns en förväntan om en robust elförsörjning för hela Ingmarsö.

Kommentar:

Ett tillägg har gjorts gällande att en återvinningscentral tillkommer centralt på Ingmarsö för flera fraktioner. Det pågår ett arbete med att gräva ner elkablar och isolera luftledningarna för att vädersäkra elförsörjningen längs fastlandets kust och i skärgården. Att mer ingående analysera framtida lösningar ingår inte i arbetet med det tematiska tillägget.

Klimat, risk och sårbarhet

Ingmarsö byalag skriver att bullerproblematik måste lyftas i det tematiska tillägget även på Ingmarsö. Vidare anser byalaget att kommunen i samarbete med nya markägare bör göra en inventering gällande gamla upplag av maskiner på privatmark som behöver saneras. Vidare frågar de i sitt yttrande vad det finns för plan för att undvika erosion av strand som orsakas av reguljär båttrafik. De skriver att erosionen förstör fiskars lekplats och byalaget uttrycker att de

har svårt att förstå hur båttrafiken tillåts erodera oersättliga strandlinjer.

Kommentar:

Tillägg har gjorts gällande att buller från verksamheter, vägar och transporter på vattnet är en aspekt att ta hänsyn till vid utveckling. För att minska buller ska åtgärder tas där det är möjligt samt att bullerkänslig utveckling ska undvikas på platser där det inte är möjligt att begränsa ljudnivån. För att minska risken för erosion verkar kommunen bland annat för minskad trafik och lägre hastigheter i Furusundsleden. Kommunen har dock ingen rådighet att fatta beslut i frågan.

Att inventera gamla upplag på privat mark som kan behöva saneras ingår inte i avgränsningen för arbetet med det tematiska tillägget, men synpunkten noteras.

Övrigt

Ingmarsö byalag skriver att det måste framgå tydligt vilka riksintressen som gäller för Ingmarsö och vilka konsekvenser det får på utvecklingen. De redogör för att riksintresset för kulturnaturvård är borttaget sedan 2018 för Ingmarsö, men frågar sig om riksintressen för friluftsliv och naturvård fortfarande gäller och vad det innebär för Ingmarsö.

Kommentar:

I avsnittet Riksintressen och Natura 2000 redogörs de riksintressen som gäller för Ingmarsö, samt för övriga platser inom avgränsningsområdet. I hänsynskartan framgår att Ingmarsö utgörs av både riksintresse för naturvård och friluftsliv. Vidare redogörs ställningstaganden och beskrivningar för respektive riksintresse.

2.4.7 Friluftsförändringen Österåker

Friluftsförändringen skriver i sitt yttrande att kust- och skärgården saknar viss infrastruktur för friluftsförändringen och de slår fast att de vill vara mer närvarande i området.

De beskriver sin vision om olika leder som kan starta vid Åkersberga tätort och/eller på de större öarna Ljusterö, Ingmarsö och Husarö. Det kan vara vandring- och/eller cykelleder sammanbundna av kanot-, skridskoleder, eller båttransporter som kommunen gör tillgängliga under sommarsäsongen skriver de. Vidare skriver de om behovet av startpunkter till lederna, det är viktigt att startpunkterna kan nås med bil, kollektivtrafik eller cykel skriver de. Det ska vara lätt att parkera, det ska finnas sophantering eventuellt toaplatser och det ska vara lätt både att lägga i och komma i kanoter skriver de, exempel på sådana platser är Åkersberga (Åkerskanal, Trälhavsbadet), Ljusterö, Ingmarsö och Husarö.

Friluftsförbundet efterfrågar knutpunkter, främst på Ljusterö där en kan starta kanotturer eller paddla. Dessa knutpunkter bör utvecklas med parkeringsmöjligheter, eventuellt plats för förvaring av kanoter och där det är lämpligt möjlighet för sophantering samt toaletter. Friluftsförbundet pekar ut Södra Ljusterö och Ljusterö Åsättra som lämpliga platser. Dessa knutpunkter menar de ska bindas samman av vandrings- cykelleder eller promenadstråk. De nämner vikten av att dessa knutpunkter kan nås genom kollektivtrafik.

Vidare skriver friluftsförbundet att som en del av dessa leder ska det finnas några iordningställda rastplatser på de större öarna och eventuellt någon av de större ytterskärgårdsöarna. Dessa rastplatser ska vara iordningställda med grillpaltser, utrymme för att sätta upp tält, sophantering/sopsortering samt toalett. Det kan även finnas närhet till näringsliv på öarna, som affärer, B&B, restauranger och/eller kaféer, vilket även ger möjlighet att utveckla besöksnäringen. Viktigt är också att man enkelt kan komma i land på rastplatserna och att det finns digitala och/eller traditionella kartor tillgängliga för att enkelt hitta till de här rastplatserna och även till lederna på eller över vattnet. Samarbete med angränsande kommuner kan vara nödvändigt för att kunna skapa ett helhetserbjudande. Fler tillgängliga badplatser både nära Åkersberga, och ute på öarna skulle göra det attraktivt att ta sig ut, kanske badplatser skulle kunna

anläggas nära de rastplatser som beskrivs ovan och i anslutning till vandrings- och cykelleder.

Vidare önskar friluftsförbundet ett tillägg om tillgänglighet för de som har funktionsvariationer, till exempel rullstolsbundna eller de som använder sig utav rollatorer. De skriver att med små medel skulle det gå att få ett mer tillgängligare friluftsliv.

Kommentar:

Det tematiska tillägget är en övergripande plan som föreslår en strategisk utveckling för bland annat friluftslivet. Stråk och områden pekas ut för satsningar på leder, skyltning och entréer. Genom förbättrade kommunikationer bedöms friluftslivet kunna få stora positiva effekter, vilket framgår av hållbarhetsbedömningen med MKB, bilaga 1. Genom att redogöra för gröna entréer och grön- och kulturmiljöstråk syftar det tematiska tillägget till att möjliggöra för ett mer hållbart, sammankopplat och attraktivt friluftsliv. Av planeringsriktlinjerna framgår att kommunen vill styra besöksnäringen och det rörliga friluftslivet till platser som tål den störningen. Sedan samråd har ett tillägg gjorts angående tillgängligheten till friluftslivet och Ljusterö Åsättra pekas ut som en lämplig plats för etablering av en ytterligare grön entré. Utpekade målpunkter för turism kan erbjuda viss service i form av exempelvis toaletter och hantering av avfall, vilket har förtydligats i planförslagets förklaring av begrepp.

I avsnittet Genomförande har ett tillägg gjorts där det framgår att behov finns av att ta fram en friluftspan för Ljusterö och skärgården

Planförslaget innehåller en planeringsriktlinje som säger att besöksmål ska utvecklas tillgängliga för alla. Det innebär att alla människor, oavsett dess individuella förutsättningar, ska ha möjlighet att ta del av kommunens besöksmål. För att möjliggöra det behöver först platser med potential till förbättrad tillgänglighet identifieras.

Kommunen har ett fungerande samarbete med grannkommunerna kring den strategiska utvecklingen och kommer fortsätta samverka kring utvecklingen.

2.4.8 STF Stockholm nordost

Svenska turistföreningen ser positivt på Österåkers kommuns intresse för friluftslivsfrågor som berör natur- och kulturvård och hoppas på att den ambitiösa planen kommer att genomföras. De ser positivt att kommunen satsar på att på hemmaplan erbjuda ett varierande och rikt utbud av friluftsliv inom natur- och kulturområden som tillgängliga för kommunens invånare. Likaså att man satsar på att bibehålla värdefulla befintliga kulturområden, något som bidrar till kommunens attraktivitet menar svenska turistföreningen. Inte minst under det senaste året har det varit uppenbart att människor uppskattar

att det finns möjlighet att lätt ta sig ut i naturen, utan att åka långa sträckor. De ser också positivt på att kommunen inför nya projekt beaktar sådana aspekter redan innan beslut om nya planer tas, och att lämpliga åtgärder tas med redan vid planeringen av nya projekt.

I Österåkers kommun finns ett flertal intressanta vandringsleder som bör underhållas och där det finns behov förbättras så att en god standard upprätthålls. Gärna i samråd med intilliggande kommuner som ansluter till aktuella vandringsleder så att dessa i hela sin utsträckning håller god standard och blir attraktiva. Ett exempel på en sådan vandringsled som vi vill värna om är den så kallade Roslagsleden som delvis löper genom kommunen. På samma sätt som att det skapas nya leder och grönområden är det också viktigt att redan befintliga leder och grönområden upprätthålls och återskapas där så behövs. Svenska turistföreningen ser med intresse fram till att kommunens ambitioner i så stor utsträckning som möjligt kan komma att genomföras.

Kommentar:

Det tematiska tillägget redogör för värdet av ett hållbart och attraktivt friluftsliv för alla. Genom att koncentrera friluftslivet till utpekade områden och leder avser det tematiska tillägget att bidra till fortsatta, samt utvecklade, områden för friluftsliv som är både tillgängliga och hållbara. Samverkan

pekas ut som en viktig förutsättning för att genomföra föreslagen utveckling, bland annat gällande de mellankommunala frågorna. Se även kommunens kommentar under Friluftfrämjandets yttrande.

2.4.9 Skanova

Skanova har inom det tematiska tilläggets avgränsning flera markförlagda teleanläggningar. Skanova önskar att så långt det är möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget.

Kommentar:

Noterat.

2.4.10 Äventyrens Ö AB

Äventyrens Ö AB efterfrågar sjötransporter till andra öar än endast till de större hubbarna. Det är viktigt anser dem för att utveckla Roslagsregionen och skapa en levande skärgård längre än under fem sommarveckor. Persontransporter kvarstår som ett problem för de som bedriver verksamhet på platser som Äventyrens Ö AB. De skriver i sitt yttrande att den

föreslagna linjen mellan Linanäs-Österskär kanske skulle kunna bli lösningen på sagda problem.

Äventyrens Ö AB frågar sig om det är regionen som är ansvarig eller kommunen gällande kollektivtrafiken på vattnet.

Kommentar:

I det tematiska tillägget föreslås flera platser för utveckling av nya bryggor, vilka syftar till att öka tillgängligheten även till kommunens öar. Regionen har rådighet över kollektivtrafiken på vattnet. Kommunen arbetar för att lyfta viktiga frågor till regionen, kopplat till kollektivtrafiken på såväl land som på vatten.

2.5 Privatpersoner

Vid samrådet av förslag till det tematiska tillägget för kust och slärgård i Österåkers kommun har yttranden från privatpersoner inkommit. Yttrandena har sammanställts i tabellform och lyfter de mest frekventa åsikterna per planeringsstrategi. Liksom övriga yttranden finns dessa att ta del av i sin helhet hos Österåkers kommun.

Yttranden från privatpersoner
I. Attraktiva knutpunkter
Fastboende efterfrågar utveckling av Ljusterö. Avseende lekplats, gym, utegym, båtplatser, cykelvägar, träningsbassäng för vattengympa och ett bättre torg.
Det anses att Åkersbergas läge vid kanalen inte tas tillvara på. Åkersberga menas bli en sovstad istället för att vara en nod för folkliv. Det saknas koppling till skärgården och promenadstråk längs kanalen med fik och restauranger att besöka.
Det efterfrågas ett förtydligande för vad som menas med Östanå färjeläge, samt vad som menas med den förslagna utvecklingen av platsen.

Det anses nödvändigt att Österåkers kommun bevisar och lever upp till begreppet "Skärgårdskommun".

Det efterfrågas att formuleringen kring utvecklingen av Östanå färjeläge, ska fyllas med mer konkret innehåll och tydligare mål.

Det föreslås en gästhamn vid inloppet av Åkers Kanal i närheten av lokal service, handel och restauranger, detta tros kunna göra Österåker kommun till en knutpunkt att besöka och skapa fler arbetstillfällen i kommunen.

Det anses att genom varsam förtätning med stor hänsyn till befintliga förhållanden är det möjligt att locka yngre fastboende. För att attrahera drivna individer tros det krävas hållbara boendemöjligheter i olika prisklasser. Det anses kunna möjliggöras om markägare får avstycka tomter och bebygga dessa med bostäder av olika prisklasser och upplåtelseformer.

Kommentarer:

Det tematiska tillägget syftar till att skapa förutsättningar för skärgårdskopplingen samt skärgårdsidentiteten i Österåkers kommun. Genom att fokusera på fastlandets kuststräcka och skärgården vill kommunen genom det tematiska tillägget verka för en fortsatt utveckling av områdena. Detta bland annat genom att förslaget redogör för utveckling av bebyggelse, marina näringar och service samt turism och rekreation.

Stora delar av fastlandets kust och skärgård är utpekade med områdestyp Landsbygd/skärgård. I det tematiska tillägget beskrivs de olika områdestyperna och vilken typ av utveckling som föreslås inom dem. Förslaget pekar ut ett antal lokala knutpunkter inom det tematiska tilläggets avgränsning. De lokala knutpunkterna föreslås utvecklas med bebyggelse och service. Ytor för näringslivet, skola och idrott ska beaktas vid planläggning och det tematiska tillägget redogör för riktlinjer om utvecklingen av offentliga rum.

Det tematiska tillägget beskriver föreslagen utveckling på en övergripande nivå och vid framtida planläggning eller vidare arbete i kommunen kommer mer detaljerade utredningar göras.

Det tematiska tillägget redogör för förslag på platser för utveckling av marina näringar, befintliga samt nya platser. Kommunen ska enligt föreslagen

planeringsriktlinje beakta vid planläggning markbehovet hos de marina näringarna. I text och karta lyfts även transportsamband att stärka både på vatten och på land, detta inkluderar att kommunen ska enligt förslaget verka för ett lokalt gång- och cykelnät.

Åkersberga ligger strax utanför det tematiska tillägget avgränsning men utgör trots det en viktig del av utvecklingen av fastlandets kuststräcka och skärgården. Det tematiska tillägget pekar ut kopplingen till Åkersberga som en viktig del i att skapa hållbara transportsamband mellan fastlandet och skärgården och i förlängningen förbättrade regionala rörelser. Utvecklingen av Åkersbergs centrum hanteras inom planprogrammet för Åkersberga stad. Det tematiska tillägget bygger vidare på planprogrammet men går inte in i detalj på föreslagna utveckling. I det tematiska tillägget redogörs värdet av Åkers kanal och dess roll i att stärka skärgårdskänslan i Åkersberga. Det tematiska tillägget nämner till exempel utvecklingen av gästhamnar längs Åkers Kanal och Tuna Fjärden.

Det tematiska tillägget beskriver utvecklingen av Östanå färjeläge som transportnod. Tillägg har gjorts för att förtydliga vad kommunen menar med vidare utveckling av platsen.

Genom föreslagna utveckling i det tematiska tillägget syftar dokumentet till att bidra till en mer utvecklad bostadsförsörjning längs fastlandets kuststräcka och i skärgården. Kommunen vill genom förslaget till tematiskt tillägg verka för ett varierat utbud av upplåtelseformer och hustyper, detta för att ge

förutsättningar för människor att göra boendekarriär, att man ska kunna leva och verka i skärgården i alla stadier av livet. Det tematiska tillägget redogör även för vilka värden som är viktiga att ta hänsyn till vid utveckling, det kan handla om natur- och kulturvärden men även tillgången till infrastruktur och dricksvattenförsörjning. Vid utveckling behöver avvägningar göras mellan olika intressen.

Nedan ges exempel på ändringar av det tematiska tillägget efter samråd.

- Tillägg till definitionen av markanvändningen landsbygd och skärgård med syfte att ge en tydligare vägledning gällande hur bostadsbebyggelse ska utvecklas och anpassas till omkringliggande miljön.
- Uppdatering av befolkningsstatistik med syfte att ge en mer aktuell bild över befolkningsförändringarna inom det tematiska tillägget.
- Tillägg till beskrivningen av befolkningsutvecklingen längs fastlandets kuststräcka och i skärgården med tydligare definitioner av fastboende, deltidsboende, fritidsboende och tillfälliga besökare.
- Tillägg gällande att Östanå färjeläge samt Ljusteröfärjeläge ska utvecklas samt att kommunen ska samverka med berörda aktörer för att verka för en mer robust färjetrafik.
- Tillägg gällande att kommunen enligt förslaget ska verka för framtida sjötransporter från Östanå brygga.

Yttranden från privatpersoner

2. Flexibelt och innovativt näringsliv

Då det lokala näringslivet anses ha en viktig roll för att skapa en levande skärgård, det efterfrågas därför en verksamhetskarta som visar säsong- och åretruntöppna verksamheter.

Möjlighet för näringsidkare att källsortera på Ingmarsö efterfrågas.

Stora sammanhängande åkerarealer anses viktigt för att kunna bedriva jordbruk ekonomiskt hållbart. En ekonomisk analys efterfrågas för värdet av jordbruksmarken i kommunen.

Oro uttrycks kring att marina näringar föreslås stärkas och utvecklas vid redan befintliga verksamheter och bryggor. Det menas att den typen av utveckling i bland annat Margretelund och Östanå, skulle påverka kulturmiljö och värdefull skog. Samt att den infrastruktur som finns idag inte anses kunna hantera ökad användning.

Det efterfrågas förtydligande för vad den förslagna utvecklingen av marin verksamhet vid Sågviken kommer innebära i praktiken. Det anses olämpligt att öka trycket på vägen vid Sågviken, främst med tanke på den unika miljön i anslutning till slottet samt för de privata bostäderna vid Sågviken, därav anses det även olämpligt att utveckla marinverksamhet där.

Utmaningen att driva lönsamma verksamheter inom jord- och skogsbruk beskrivs. Och det efterfrågas bättre förutsättningar för att driva olika typer av verksamheter året runt i Skärgården. Med komplement som gårdsbutiker, övernattningsmöjligheter, lokalt odlade grönsaker etcetera. En förbättring tros kunna ske, men det anses också kräva att drivna människor har möjlighet att arbeta och bo på samma plats.

Det anses motsägelsefullt att det tematiska tillägget ska värna om möjligheterna att bedriva ett aktivt jord- och skogsbruk. Samtidigt som utpekande värden som natur- och kulturvärden kommer påverka privata markägare möjlighet att utveckla sin näringsverksamhet.

Det menas att skogsbruket bedrivs som en näringsverksamhet och där i finns målbilder, visioner och planer vilka bör beaktas av kommunen.

Skrivningen angående att ny bebyggelse ska undvikas på jordbruksmark anses vara rimlig, då det menas att ett allt för fragmenterat jordbruk försvårar möjligheterna att bedriva ett aktivt jordbruk. Även angöringsvägar avråds från att anläggas på jordbruksmark då dessa är ekologiskt känsliga.

Kommentarer:

Det tematiska tillägget redogör för ett nuläge samt utveckling av näringslivet längs fastlandets kuststräcka och i skärgården. I förslaget till tematiskt tillägg redogör kommunen värdet av ett lokalt näringsliv och identifierar viktiga platser för utvecklingen av det lokala näringslivet, som till exempel lokala knutpunkter, platser för marina näringar, Åsättra på Ljusterö och färjelägena vid Östanå och Ljusterö. Det tematiska tillägget redogör inte för exakta verksamheter och fördelning mellan dem inom det tematiska tilläggets avgränsning, utan redogör för näringslivet på en strategisk övergripande nivå.

Det tematiska tillägget redogör för förslag på platser för utveckling av marina näringar, befintliga samt nya platser. Kommunen ska enligt föreslagen planeringsriktlinje beakta markbehovet hos de marina näringarna vid planläggning. Med marina näringar avser kommunen verksamheter som sker på, i eller är beroende av resurser från havet samt verksamheter som bidrar med varor eller tjänster direkt riktade till de marina näringarna. Med föreslagen definition av marina näringar så möjliggörs en bredd av verksamheter och flexibilitet till begreppet. Det tematiska tillägget föreslår att marina näringar ska ha möjlighet att utvecklas på platser där det anses lämpligt för den typen av utveckling. Efter samråd har tillägg gjorts med att konstatera att ytterligare utredningar behöver göras vid planläggning och utveckling av marina näringar för att hänsyn tas till befintliga förutsättningar. Vidare anses efter samråd Sågenområdet vid Östanå inte längre lämplig som en plats för utveckling av det marina näringslivet.

Förslaget till tematiskt tillägg redogör för kommunens inriktning gällande möjligheten att bedriva ett aktivt jord- och skogsbruk, bland annat föreslås att exploatering av jordbruksmark ska undvikas för att minska fragmentering och att barriärer för jordbruksverksamheter uppstår. Jordbruksmarkens värde är svårt att uppskatta, generellt anses all jordbruksmark vara brukningsvärd. I förslaget till det tematiska tillägget redogörs för jordbruksmarkens olika värden i relation till perspektiv som natur, kultur och friluftsliv. Sedan samrådet har tillägg om jordbruksmarkens

ekonomiska betydelse gjorts, bland annat genom planeringsriktlinjen om att möjliggöra för kombinationsverksamheter kopplat till jord- och skogsbruk. I förslaget till det tematiska tillägget redogörs viljeriktningen att ett aktivt brukande av skogen ska värnas. Vid utveckling ska avvägningar göras mellan olika värden, förslaget till tematiskt tillägg uttrycker värdet av ett aktivt jord- och skogsbruk samtidigt som andra värden identifieras och ska ta hänsyn till.

I förslaget till tematiskt tillägg redogör kommunen för möjligheten att vid större bryggor utveckla gemensam avfallshantering. Hur detta kan genomföras och i vilken skala behöver utredas närmre, vid utredning är tillgänglighet till platsen en viktig fråga att besvara. Efter samråd har tillägg gjorts angående ökade möjligheter att sortera avfall på Ingmarsö. Nedan ges exempel på ändringar av det tematiska tillägget efter samråd.

- Tillägg om avfallshantering har gjorts i och med skrivning om skapandet av en återvinningscentral på Ingmarsö.
- Tillägg angående att möjligheten för kombinationsverksamheter till jord- och skogsbruket ska värnas.
- Vid planläggning behöver vidare utredningar göras för att ta hänsyn till de förutsättningar som krävs vid etablering av marina näringar.
- Östanå har tagits bort som lämplig plats för utveckling av marina näringar.

Yttranden från privatpersoner

3. Hållbara och funktionella transportsystem

Att planering finns för gång och cykelväg vid Skärgårdsbyn, Mellansjö, Norra Lagnö är mycket positivt.

Under vardagar på förmiddag och eftermiddag efterfrågas kortare restid mellan Linanäs och Danderyd.

Önskemål att Österåker kommun ska bygga interkommunalt, med turtrafik till större noder som Stockholm.

För fastboende i skärgården, utan fast väg eller reguljär båt, önskas möjlighet att byta helikopter till svävare i de fall där det är motiverat.

Det anses att vetenskapen kring miljöpåverkan på furusundsleden av fartygstrafiken bör fördjupas.

Öarna innanför Ljusterö önskas benämnas i större uträkning, då det anses att de troligen kommer ske stor inflyttning dit och därför kommer behöva fungerande kollektivtrafik.

En områdes- och säsongskartläggning gällande transportsystem efterfrågas eftersom det anses att omfattningen kan skilja sig stort under året.

En målbild efterfrågas för optimering av hållbart tonnage.

En fördjupning av sjötransportbehovet under vinterhalvåret till Linanäs efterfrågas.

En utredning för vad restider betyder för utnyttjande efterfrågas, för att kunna skapa attraktiva kollektivtrafik som används.

Ett behandlade av fartygstonnage i det tematiska tillägget efterfrågas. Till exempel hur eltillgången och tankmöjligheterna för vätgas kommer se ut för att tillgodose bruk av miljövänligare tonnage.

Förslaget att skapa förbindelse mellan Österskär och Linanäs anses onödigt och omöjligt att genomföra. Då det redan är högexploaterat av privata bryggor, samt att Linholmsviken tros sakna tillräckligt djup.

Förslaget att koppla trafikbryggan med Roslasbanans slutstation anses god, men en bytespunkt med tåg-båt/båt-tåg så anses avståndet mellan kollektivtrafiken för långt. Dagens passagerare tros vilja ha bekväma bytesmöjligheter.

I kart-och textförslaget med båttrafik Österskär-Linanäs, saknas omnämnande av öarna i Furusundsleden och Saxarfjärden. Även Lerviks brygga anses som nämnvärd i större utsträckning, med sin åretruntrafik med Waxholmsbolaget som underlättar för ej bilburna invånare att ta sig ut i skärgården.

Det efterfrågas bättre kollektiva landförbindelser med skärgården, samt fler parkeringsplatser.

Det anses viktigt att Östanå färjeläge som brygga för skärgårdsbåtar fortsätter användas, då det anses vara en välfungerande replipunkt.

De existerande färjelederna önskas stärkas.

För en enklare hantering av att anlägga gång och cykelvägar på Ljusterö anses det att kommunen bör ta över ansvaret för trafikverkets vägar.

För båtkollektivtrafiken efterfrågas ett ökat turantal på vardagskvällarna.

50km/h på hela Ljusterö, utom vissa ställen med 30km/h efterfrågas.

Det efterfrågas en pendlingsbåt mellan Linanäs och Österskär, samt sommarfärja mellan Tranvik och Boda.

Muddring vid Ljusterö Åsättra replipunkt anses nödvändigt så tung båttrafik kan angöra vid bryggan.

Det efterfrågas att Brottö återigen ska ha kollektivtrafikförbindelse till Ljusterö Åsättra. Fördelar tros bli att det blir en starkare knytning till Österåker, samt att Stockholmare kan åka kollektivt via Åsättra så färre hämtningar behöver ske med privata båtar.

Det efterfrågas möjligheten att resa med skärgårdsbåtarna alla tider. Möjligheten att resa med båt värdesätts och flera olika replipunkter ifrågasätts då det tros främst skapa behov av fler parkeringsplatser och vägburetrafik.

Det anses positivt med en utveckling av en cykel/gångväg utefter 276:an och efter Ljusterös stora vägar. Då tros människor kunna njuta av naturen utan att åsamka skada.

Önskas förbättrade möjligheter för gång- och cykeltrafik längs stråket Linanäs upp till Östra Lagnö, då tros ön bli mer attraktiv för både boende och turister.

Sträckan Margretelundsvägen till Söralidsvägen anses sakna fullgod belysning samt gång/cykelväg. Detta bör förbättras av säkerhetsskäl men även för att stärka kontakten med vattnet.

Önskemål förs fram om att göra Skärgården mer tillgänglig för kommunens invånare. Det saknas ett rimligt sätt att resa till Lerviks brygga till exempel, eller att kunna ta båten från skärgården till jobbet i Stockholm. Tillägget av en brygga från Österskär tros öka tillgången till Skärgården avsevärt.

Genomfartstrafiken på Östanåvägens samfällighet anses problematiskt. Vägen anses inte anpassad för ökad trafik och det tros även öka nedskräpning och inbrott i området.

En cykelväg längs med väg 276 på Ljusterö föreslås för att öka tillgängligheten på ön.

Kommentarer:

Det tematiska tillägget beskriver transportsystemet på en övergripande nivå och redogör inte för exakt utformning. Detta kommer utredas i kommande trafikplaner och vid planläggning.

Genom föreslagen utveckling syftar det tematiska tillägget till mer effektiva och hållbara resor, bland annat genom stärkta transportsamband mellan fastlandet och skärgården. Det tematiska tillägget redogör även för elförsörjning, laddningsmöjligheter för olika fordon och ytbehov av teknisk infrastruktur för att möjliggöra hållbara transporter.

Samarbetet mellan kommunen och andra väghållare som till exempel Trafikverket är en viktig förutsättning för att möjliggöra föreslagen utveckling. Under hösten 2021 påbörjade Trafikverket tillsammans med Österåkers kommun och andra berörda aktörer att ta fram en åtgärdsvalstudie över trafiksituationen på Ljusterö. I en sådan åtgärdsvalstudie kommer viktiga transportkopplingar att utredas vidare samt åtgärder identifierats.

Utveckling av replipunkten Åsättra på Ljusterö redogörs i det tematiska tillägget. Platsen ska ges möjlighet att utvecklas för att fungera som en funktionell replipunkt, både gällande tillgänglighet och hantering av olika transporter.

Nedan ges exempel på ändringar av det tematiska tillägget efter samråd.

- Tillägg gällande att kommunen ska verka för framtida sjötransporter från Östanå brygga.
- Förtydligande om att Östanå- och Ljusteröfärjeläge föreslås utvecklas, och tillsammans med berörda aktörer ska kommunen samverka för en mer robust färjetrafik.
- Förtydligande om vilka fler aspekter som är viktiga att utreda för eventuell lokalisering av brygga i Österskär för sjötransporter.
- Tillägg gällande vilka strategiska platser som bör utvecklas med ökad turtäthet.
- Tillägg om vilka bryggor längs föresaget transportsamband mellan linanäs och österskär måste utredas vidare.

Yttranden från privatpersoner

4. Tillgänglig kust och skärgård

Det anses att det finns ett behov av fler kommunala badplatser, båtplatser och bryggor. Inte endast vid Åsättra och Linanäs på Ljusterö.

Det saknas politik för att underlätta tillgången och tillgängligheten för fritidsbåtar.

Det anses att frågor som berör bryggor, kajer och sjöfart bör behandlas separat, då det anses att det tematiska tillägget kommer försent för att kunna behandla dem.

Det föreslås att vandringsleder på land kompletteras med leder på vattnet i form av ö-luff

Det efterfrågas en tydligare kommunikationsplan så gäster lättare kan hitta ut till skärgården.

Det anses att allemansrätten inte kan inkludera privata brygganläggningar eller båtsjösättningsramper. Frågan ställs vem som ska bära ansvaret vid olycka om allmänheten har rätt att nyttja privata anläggningar.

Skrivningen i det tematiska tillägget som syftar till att kommunen ska värna om det båtburna friluftslivet ifrågasätts. Frågan ställs hur det ska ske utan att lättnader i strandskyddet upprättas.

Det anses att det rörliga båtlivet i kommunen spelar en viktig roll för det rörliga friluftslivet. I och med detta är det viktigt att det finns tillgängliga båtplatser med avfallsstationer och diverse andra faciliteter.

Det efterfrågas djupare analys av de bilburna friluftslivet i Österåker. Husbilar anses inte ha tillräckligt med ställplatser i Österåkers kommun, trots att de tros kunna bidra till den lokala ekonomin. Platser som föreslås som ställplatser är: Östra Lagnö, Åsättra replipunkt, Wira Bruk området, Runö station, längs med åkerskanal, Domarudden, Breviksbadet och Säbyviken.

Det uttrycks oro över den föreslagna utvecklingen med grön- och kulturstråk samt friluftsområde i Gärdsvik och Ljusterö Åsättra. Den förhållandevis orörda naturen vid Gärdsvik och Skären anses vara det vackra där. Och farhågan är att den planerade utvecklingen kommer bidra till masturism, vilket tros slita på stigar, öka motortrafik och parkering på olämpliga ställen, öka oönskad eldning, samt öka nedskräpningen i området. Att allemansrätten finns anses göra området tillräckligt tillgängligt för besökare.

Det anses att det rörliga friluftslivet är positivt, men att det dock inte bör koncentreras ytterligare då det tros medföra nedskräpning som markägare måste sköta.

Det efterfrågas större insikt kring förutsättningarna för hävandet av naturbetesmarker med stor biologisk mångfald. Samt att större hänsyn ska tas till problematiken kring att färre och färre människor är vana att uppträda i närheten av lös-gående kor. Den ökade frekvensen av människor som eftersträvas besöka kommunen, tros skapa en obalans och omöjliggöra ett störningsfritt bete för nötkreatur.

Det menas att det sker ett överfiske i Ryssviken/Ryssudden samt Horsvik. Ett tidigare gott bestånd av abborre och gädda anses nästan helt borta. Ett upprättande av god fiskevård i området efterfrågas.

Det menas att fartygstrafiken i Furusundsleden påverkar unika strandmiljöer, samt naturbetesmarken i Horsviken, Mälbyön och Ryssudden. Trafiken leder till erosion, viktig vass för fågellivet försvinner och kreatur fastnar i leran. Det menas även att det är olämpligt att anlägga promenadstråk utmed stranden.

Grönstråket längs med vattnet, med tillhörande grön entré vid Östanå färjeläge som föreslås i det tematiska tillägget anses illa valt, det tros att det kommer ge oöverstigliga problem och försvåra möjligheterna för kombinerat jordbruksdrift. Det anses att området inte klarar av ett högre tryck av boende eller besökare.

En farhåga uttrycks kring det planerade grönstråket efter skären på Ljusterö som kommer attrahera besökare, främst med tanke på jakten som bedrivs för att hålla ner vildsvinsbeståndet i skick, och hur ovana besökare kommer störa den förebyggande jakten. Ett sådant grönstråk skulle även störa fågellivet och signalkräftan som finns här. Det anses att få markägare kommer orka ta hand om markerna med samma entusiasm som de gör idag om området blir befolkat av ovana besökare.

Uttrycker oro över att områden som bedrivs för aktivt skogsbruk är utpekade som friluftsområde. Då den klassificeringen tros påverka verksamheten negativt. Problem som tros uppstå är mer nedskräpning, svårare att bedriva jakt på skadedjur som vildsvin mer skador på marken.

Det uttrycks oro över det utpekade grönstråket längs fastlandets kuststräcka vid Östanå. Det menas att dessa måste anläggas med omsorg samt att fastighetsrättsliga intressen bör beaktas.

Angående förslaget av utveckling av Östanå färjeläge, grön entré och grönstråk. Det tematiska tillägget redogör för att vid etablering av grönstråket så behöver aspekter som rastplats, parkering och avfallshantering studeras närmare. Den typen av planering på privatägda fastigheter anses vara orimlig.

Angående förslaget av utveckling av Östanå färjeläge, grön entré och grönstråk. Det tematiska tillägget redogör för att vid etablering av grönstråket så behöver aspekter som rastplats, parkering och avfallshantering studeras närmare. Den typen av planering på privatägda fastigheter anses vara orimlig.

Det efterfrågas förbättrad tillgänglighet till vattnet för hela Ljusterö generellt. Förbättrade och tillbyggnader på befintliga brygganläggningar, samt ytterligare angoringsplatser i kombination med badplatser önskas.

Det anses att vattnet borde vara tillgängligt för alla och efterfrågas därför en gångväg längs vattnet i hela Österskär och Margretelund och på så vis även stärka skärgårdskänslan.

De flesta av markägarna på södra Ljusterö bedriver ett skogsbruk som värnar om nyckelbiotoper och naturvärden. Att kommunen nu planerar att dessa områden ska användas för turism och friluftsliv ifrågasätts och det anses att dessa område redan är hårt ansatta av det befintliga friluftslivet. Produktionsbortfall och andra skador påverkar både jord- och skogsbruket när turismen ökar.

Det anses att det tematiska tilläggets planerade grönstråk på Ljusterö inte kan genomföras utan markägares tillstånd, det menas även att trycket på dessa marker redan är högt och därför borde inte rekreation ökas mer här.

Om kommunen vill uppmuntra allmänheten till att beträda privat mark, speciellt en sådan med ekonomisk verksamhet, anses det att förståelse måste öka för vilka komplikationer det medför för den privata markägaren. Det anses även att allmänheten måste bli bättre informerade angående att visa respekt mot privat egendom och förstå sina skyldigheter när de beträder privat mark.

Att utveckla ett rekreativa stråk mellan Ingmarsö och Finnhamn anses onödigt då det menas att den kopplingen redan existerar. Istället efterfrågas ekonomiskt stöd från kommunen för att sköta lederna samt underhålla badplatsen på Norrgårdens mark.

Kommentarer:

Det tematiska tillägget som strategiskt dokument syftar till att stödja kommunens arbete med att tillskapa en levande kust och skärgård. I processen med att ta fram det tematiska tillägget så har diskussion och samtal förts med olika aktörer, bland annat politiker, kommuninvånare, företag och organisationer. Tillägget ska visa på kommunens vilja gällande mark- och vattenanvändning och fördjupas sig inte inom specifika frågor om drift och skötsel av olika

platser, utan det är frågor som hanteras i kommunens löpande arbete.

Det tematiska tillägget föreslår utredning om två kommunala badplatser inom det tematiska tilläggets avgränsning. Vidare redogör tillägget för platser som anses lämpliga för utveckling av marina näringar samt gästhamnar men det tematiska tillägget tar inte ställning till vem som ska driva eventuella verksamheter.

Det båtburna friluftslivet hanteras inom det tematiska tillägget, bland annat genom redogörelse för utvecklingspotentialen hos kommunens marina näringar. I förslaget till tematiskt tillägg beskrivs hur utvecklingen av det båtburna friluftslivet, bland annat i relation till olika naturvärden. Tillägget föreslår en utveckling som begränsar den negativa påverkan som bryggor och det båtburna friluftslivet kan ha på naturen. Det tematiska tillägget föreslår att befintliga ytor för de marina näringarna ska ges möjlighet att utvecklas och effektiviseras, detta för att värna om värdefulla naturområden. Även nya platser har pekats ut som lämpliga för utveckling av det marina näringslivet, men dessa har lokaliserats till områden som redan är ianspråktagna samt platser där utredningar visar att det inte finns lika stora naturvärden.

Det tematiska tillägget redogör på en övergripande nivå för hantering av avfall, latrin, och tillgång till toaletter.

Det tematiska tillägget tar inte ställning till hur allemansrätten ska tolkas, utan bekräftar att den finns, och innebär både rättigheter och skyldigheter, och behöver hanteras inom den fysiska planeringen framöver.

Det tematiska tillägget föreslår en utveckling av friluftslivet längs fastlandets kuststräcka och i skärgården. Genom förslag som gröna entréer och olika stråk för natur och kultur syftar tillägget till att öka tillgängligheten till dessa platser. Friluftslivet och dess utveckling ses som en av flera olika värden och intressen i det tematiska tillägget. Tillägget beskriver att vidare utredningar måste till för att kunna tillskapa föreslagna funktioner. Utredningar för att titta på lämpligheten att utveckla gröna entréer, områden för friluftsliv samt stråk. Vid utveckling behöver hänsyn tas till andra värden och intressen utöver friluftslivet, det kan handla om naturvärden, markägarintressen eller andra intressen som det tematiska tillägget vill värna om. Friluftslivet som intresse är också värdefullt och det behöver ske avvägningar de olika intressena emellan.

Inom det tematiska tilläggets avgränsning så har Österåker lite markinnehav, större delen av föreslagen utveckling och de möjligheter som presenteras inom tillägget föreslås på annan än kommunal mark. Det är därför viktigt med samverkan olika markägare emellan för att skapa utveckling. Samverkan med markägare är en av de viktigaste förutsättningarna för att tillskapa de funktioner som det tematiska

tillägget vill möjliggöra. Det är i stor utsträckning på initiativ av markägare som föreslagna funktioner kan tillkomma. Det tematiska tillägget slår fast de privata markägarnas funktion.

Vid utveckling av friluftslivet så behöver hänsyn tas till bland annat jord- och skogsbruket. Detta är något som beskrivs i förslaget till tematiskt tillägg. Ett aktivt jordbruk beskrivs till exempel som en förutsättning för att bibehålla de värdefulla kulturlandskapen som också är en del av upplevelsevärdet för friluftslivet. Inom tillägget ges förslag på hur skogs- och jordbruket bör värnas och därmed även förutsättningarna för hur utvecklingen av friluftslivet kan se ut. Vid utveckling föreslår det tematiska tillägget att barriärer som förhindrar ett aktivt brukande av jorden ska undvikas samt att förutsättningar ska ges för djurhållningen och ett hållbart skogsbruk. Fragmentering av jord- och skogsbruk lyfts i det tematiska tillägget som något att undvika vid utveckling.

För att tydliggöra bland annat markägarnas intressen har olika områden utpekade för friluftslivet tagits bort i utvecklingskartorna. Vidare har föreslagna stråk gjorts mer schematiska för att förtydliga att de är förslag på utveckling som det tematiska tillägget vill möjliggöra men att det är upp till berörda markägare om det sker eller inte.

Hantering av avfall från det rörliga friluftslivet samt information om rättigheterna och skyldigheterna

med allemansrätten är viktiga förutsättningar för att utveckla ett hållbart friluftsliv, på land och i vattnet. Förutsättningarna skiljer sig från plats till plats och det är därför viktigt att utreda möjligheterna vid varje enskild plats för att möjliggöra för en hållbart friluftsliv.

Det tematiska tillägget föreslår utveckling av målpunkter för turism med möjlighet för bland annat övernattning, vidare pekas en campingplats ut. Vad de föreslagna målpunkterna för turism kan innehålla får utredas närmre när en vilja finns att faktiskt utveckla dessa. Det tematiska tillägget pekar inte ut specifika platser för det bilburna friluftslivet utöver det som nämns generellt under friluftslivet eller i det tematiska tilläggets ambition att utveckla målpunkter för turism.

Nedanstående ges exempel på ändringar som har gjorts efter samråd.

- Ljusterö Åsättra utpekad med grön entré.
- Utredningsområde för friluftsliv söder om Örsö har tagits bort på kartan.
- Tillägg om tillgänglighet till utveckling av målpunkter för besöksnäringen.
- Förtydligande om gästhamnar med tillhörande funktioner för att tillskapa ett hållbart båtliv.
- Stråken har gjorts mer schematiska för att förtydliga att detta är intressanta platser för utveckling av friluftslivet men att det sker med hänsyn till

olika intressen som exempelvis markägarintressen och natur.

- Förtydliganden om avfallshantering, bland annat kopplat till det rörliga friluftslivet.

Yttranden från privatpersoner

5. Utvecklade destinationer

Breviksbadet anses ha mycket att erbjuda utöver bad och det föreslås att det utvecklas så fler kan upptäcka och njuta av dess vackra miljöer och historia.

Det föreslås att riva de gamla husen i Linansäs och bygga sjöstugor för uthyrning för olika typer av butiker och verksamheter istället.

En tydlig definition av vilka områden av Österåkers kust och skärgård som räknas till besöksnäringen efterfrågas.

Förtöjningsbojar föreslås läggas ut i känsliga välbesökta naturhamnar för att undvika skada på känsliga marina miljöer.

Trälhavet anses vara en viktig destination för friluftsliv- och rekreationsområde som inte bör störas av transportled på vattnet under vintertid. Istället föreslås att båtar trafikerar längs kusten istället.

Kollektivtrafiken föreslås anpassas till de utpekade besöksmålen.

Ifrågasätter den eventuella kanotleden söder om Örsö, då aktiviteten redan nu tros störa djurlivet.

Det uttrycks oro angående vidare utveckling kring idrottsplatsen i Löt. Då det redan nu anses vara stora problem med nedskräpning och dumpande av diverse avfall i anslutning till idrottsplatsen, så finns en oro vad som kommer ske med ännu fler besökare av platsen.

Det efterfrågas bättre övernattningsmöjligheter på Östra Lagnö.

På grund av det den känsliga natur som finns på Östra Ingmarsö, anses det olämpligt att planera för mer övernattningsmöjligheter där, då det anses att området inte bör utsättas för ett ökat friluftsliv. Istället föreslås en koncentrerad utveckling ske på Finnhamn.

Kommentarer:

Det tematiska tillägget föreslår en utveckling av målpunkter för turism samt andra platser som anses viktiga för besöksnäringen. De utpekade målpunkterna för turism ses som strategiska platser att utveckla, med till exempel ökade möjligheter för övernattnig. Genom att koncentrera utvecklingen för besöksnäringen till vissa platser syftar det tematiska tillägget till att bevara värdefulla natur- och kulturvärden samt bidra till positiva klustereffekter för företag. Det tematiska tillägget föreslår bland annat hållbara förtöjningsmöjligheter för båtar i naturhamnar för att värna om den värdefulla marina miljön. Breviksbadet är en av de platser som har betydelse för besöksnäringen som också föreslås stärkas som plats.

Tillgänglighet och möjligheten att åka kollektivt till de föreslagna målpunkterna för turism är en förutsättning för att kunna möjliggöra för en mer hållbar besöksnäring. Målpunkter har pekats ut baserat på bland annat möjligheten att åka kollektivt till platsen

och där är det därför viktigt att kommunen fortsatt för en kontinuerlig dialog med de aktörer som ansvarar för kollektivtrafiken längs fastlandets kuststräcka och i skärgården.

Utvecklingen av friluftslivet och destinationer för besöksnäringen sker i samsyn med andra värden och intressen. Vid utveckling är det viktigt att arbeta vidare med avvägningar mellan olika intressen för att minimera eventuella negativa konsekvenser av till exempel djurlivet.

Det tematiska tillägget redogör inte i detalj för vad en målpunkt för turism bör innehålla, utan det är beroende på platsens förutsättningar. De lokala knutpunkterna, som till exempel Linanäs, är viktiga punkter för att stärka besöksnäringen.

Vidare föreslår det tematiska tillägget ingen särskild utveckling vid Löt, och efter samråd har man i kartan tagit bort utredningsområdet för friluftsliv söder om Örsö.

Nedan ges exempel på ändringar av det tematiska tillägget efter samråd.

- Förtydligande kring Siaröfortet samt Klintsundet gällande utveckling för besöksnäringen.
- Tillägg Ljuserö golfklubb.
- Örsö som område för friluftsliv har tagits bort i kartan.

Yttranden från privatpersoner

6. Hållbara livsmiljöer

Lekplatser vid Ljusterö torg och Linanäs är efterlängtat.

Det efterfrågas att fler bostäder byggs på Ingmarsö så barnfamiljer och näringsidkare kan flytta dit.

Från kommunen efterfrågas större stöttning för ideellt kulturellverksamhet i skärgården. Inte endast bidrag utan även konsultation och handledning.

Det efterfrågas 6-årsverkssamhet på Ingmarsö, då barn först vid 6 årsålder får åka reguljärtrafik själva.

En läkarstation som har öppet året om efterfrågas på Ljusterö.

En komplettering med förtydligande av deltid-boendes roll för skärgården och fördjupad analys av deras specifika behov efterfrågas.

Tveksamheter framförs angående de områden som pekas ut som riksintressen, då markägare riskerar att få sämre möjligheter att få bygglov.

Uttrycker oro angående förändring av djurlivet längs med kusten. Menar att det skett en ökning av vildsvin som försvårar möjligheterna att bedriva jordbruk. Det menas att skarv och dovhjort även de är skadliga för vissa naturvärden, samt att dessa problem bör åtgärdas förvaltande genom jakt, något som det rörliga friluftslivet däremot anses försvåra.

Det uttrycks att den fotbollsplan vid Östanå som ursprungligen uppfördes på initiativ att ge tillfälle för rekreation för de boendes barn, inte hade för avsikt att tjäna kommersiell föreningsverksamhet. Det tros att ett utökat nyttjande kommer störa omgivande fastigheter.

Det uttrycks att jord- och skogsbruket vid Gärdsvik och hur kulturlandskapet är en produkt av generationer av släkt som har vårdat och brukat landskapet. Det uttrycks att det finns en problematik vid byggnationer vid generationsskifte, det menas att myndigheterna är emot den typen av utveckling.

Problematiken lyfts angående det låga fiskbeståndet i sjön skären. Överfiske samt djur som bland annat skarv och säl tar allt.

Det anses positivt hur det tematiska tillägget beskriver bevarandevärdet av kulturlandskapet. Vilket menas vara en produkt av hårt arbete och omvårdnad av flera generationer.

Det efterfrågas att mindre byar och gårdar där befintliga boendemöjligheter är begränsade beaktas särskilt för att yngre generationer ska ha incitament att stanna och utveckla dessa samhällen.

Det anses positivt att exploatera närliggande Östanå färjeläge, dock ifrågasätts den inritade markeringen norr om Östanå slott. Det anses att en sådan utveckling skulle innebära negativ områdespåverkan, specifikt på kulturmiljön och den befintliga skogen.

Det föreslås att Storträsk ska skyddas som vattenskyddsområde då det är dricksvattentäkt, alternativt bli en del i ett större naturreservat på Ingmarsö 1:5 eventuellt Ingmarsö 2:3, om markägarna är positiva till den typen av utveckling.

Kommentarer:

Planförslaget pekar ut ett antal lokala knutpunkter inom det tematiska tilläggets avgränsning. De lokala knutpunkterna föreslås utvecklas med bebyggelse och service. Ytor för näringslivet, skola och idrott ska beaktas vid planläggning. Det tematiska tillägget redogör för riktlinjer om utvecklingen av offentliga rum och beskriver föreslagen utveckling på en övergripande strategisk nivå.

Vid bebyggelseutveckling eller annan typ av utveckling inom ett område som utgör riksintresse ska hänsyn tas till de värden som utgör riksintresset.

Kommunen föreslår viss utveckling inom områden som utgör riksintresse och presenterar ställningstaganden i planförslaget, men beslutar inte om utpekandet av riksintressen. Innan beslut tas för exempelvis bygglov måste lämpligheten prövas med hänsyn till riksintresset.

Kommunen anser att möjligheterna att bedriva ett aktivt jord- och skogsbruk ska värnas. Att möjliggöra för utveckling eller generationsväxling av en fungerande jordbruksverksamhet ska, om möjligt, vägas in vid bygglovsprövning.

Kommunen verkar aktivt tillsammans med berörda aktörer för att återuppta trafiken vid Östanå.

Miljöövervakningen i länet visar att vissa djurarter har ökat kraftigt i antal medan andra arter istället minskar. Planförslaget lyfter vikten av att öka kunskapen om vad som ligger bakom dessa trender och vad utvecklingen får för konsekvenser för ekosystemen, för en ekologiskt hållbar utveckling.

Nedan ges exempel på ändringar av det tematiska tillägget efter samråd.

- Tillägg gällande att kommunen ska verka för framtida sjötransporter från Östanå brygga.
- Förtydligande om att Östanå- och Ljusteröfärjeläge föreslås utvecklas, och

tillsammans med berörda aktörer ska kommunen samverka för en mer robust färjetrafik.

- Tillägg angående att möjligheten för kombinationsverksamheter till jord- och skogsbruket ska värnas.
- Tillägg till beskrivningen av befolkningsutvecklingen längs fastlandets kuststräcka och i skärgården med tydligare definitioner av fastboende, deltidsboende, fritidsboende och tillfälliga besökare.

Yttranden från privatpersoner

7. Hållbar teknisk infrastruktur

Önskemål om att Kommunen ska verka för att anlägga en servicebrygga med nödvändig infrastruktur i anslutning till Österskärs brygga, med snabbbladdning för elbåtar och miljödiesel.

Toaletter och latrintömningsstationer efterfrågas i skärgården, då dagens utbud av denna service inte anses räcker och det inte går att förvänta att enbart privata entreprenörer ska stå för det.

Det efterfrågas att Östanå, Linanäs och trälhavets båtklubbs latrintömningsstationer tas med i det tematiska tillägget.

Användningen av sophämtning bör undersökas för att identifiera det faktiska behovet.

För att minimera sopor på fel ställen, föreslås att samtliga fastighetsägare med bebyggda tomter ska debiteras sophämningsavgift.

Det efterfrågas en tydlig avfallsplan då sophanteringen idag inte anses ha en acceptabel lösning. Mycket av avfallet hamnar inte hos de kommunala återvinningsstationerna, utan istället blir det privata markägares inofficiella uppgift att ta hand om det. Det handlar om turist-, toalett-, båt- och byggavfall etcetera. Ett förslag är att jobba med olika strategier för olika typer av avfall.

Problematik med utsläpp vid badplatser lyfts. Kommunens mest frekvent använda badplatser som Fiskartorpet, Solbrännan, Breviks- och trälhavets badplats nämns som utsatta för utsläpp från reningsverket. Sätterfjärden pekas också ut som extra utsatt av utsläpp från översvämmade avloppsledning.

Kommentarer:

En ny brygga vid Österskär, med närhet till Roslagsbanan, kan möjliggöra ökad tillgänglighet och effektivitet för resande mellan fastlandet och skärgården. Det tematiska tillägget redogör inte mer ingående för exempelvis vilken typ av service som ska finnas vid bryggan, det en av de saker som bör utredas vidare.

En god elförsörjning är en förutsättning för en hållbar utveckling, med bland annat laddningsmöjligheter för bilar och båtar som drivs med el. Kommunen ska verka för en utbyggd laddinfrastruktur. Genom samverkan med berörda aktörer ska laddningsmöjligheter möjliggöras på strategiska platser, exempelvis vid gästhamnar, parkeringsplatser och lokala knutpunkter. Vidare föreslås utveckling av marina näringarna på flera platser som till exempel kan innefatta laddinfrastruktur för båtar.

Kommunen har en gällande avfallsplan som mer ingående hanterar avfallsfrågorna och som utgör planeringsunderlag för det tematiska tillägget. Det tematiska tillägget berör avfallsfrågor på en övergripande strategisk nivå och avser verka för en hållbar avfallshantering. Det kan ske genom bland annat ökad tillgänglighet till platser för hantering av avfall, gemensam hantering på strategiska platser, samt ökade förutsättningar för möjligheten för det rörliga friluftslivet att hantera sitt avfall. Vidare hanterar

kommunens VA-plan frågor kopplade till vatten och avloppsfrågor. I VA-planen föreslås ett flertal åtgärder som bidrar till att minska bräddning från ledningsnätet och pumpstationer samt mängden tillskottsvatten till ledningsnätet. En minskad mängd tillskottsvatten förbättrar reningseffekten och minskar utsläppsmängderna från avloppsreningsverken. Vid etablering av nya kommunala badplatser är god badvattenkvalitet en viktig fråga att hantera, bland annat genom regelbunden vattenprovtagning.

Idag finns det ett tiotal platser för latrintömning i kommunen. I intressekartan för teknisk försörjning pekas sugtömningsstationer för fritidsbåtar ut. Toaletter bör möjliggöras vid bland annat större bryggor och kan vara lämpligt vid gästhamnar.

Nedan ges exempel på ändringar av det tematiska tillägget efter samråd.

- Ny planeringsriktlinje ”Verka för en utbyggd laddinfrastruktur”.
- Förtydligande av vad utveckling av marina näringar kan innefatta.
- Tillkommande skrivning om friluftslivets avfallshantering.

Yttranden från privatpersoner

8. Samverkan

Det lokala näringslivet anses spela en viktig roll för transportlösningar, så specifikt vid begränsade resurser är samverkan viktigt i dessa frågor.

En begreppsförklaring av de begrepp som används i det tematiska tillägget efterfrågas.

Vikten att kommunen har relevanta sifferfakta för att ta genomtänka beslut understryks.

Ett förtydligande efterfrågas för vilket ansvar Österåkers kommun har gällande Östanå färjeläge.

Det anses att det behövs tas större hänsyn till markägares förutsättningar att verka, bebygga och nyttja sin mark trots det fria friluftslivet. Skador på skog och mark, samt nedskräpning på grund av andras friluftsliv anses inte markägare behöva bekosta.

Landskapet kring Ryssviken och Mälbyön menas vara resultatet efter flera 100 år av omsorg och skötselinsatser av privatpersoner över flera generationer. Om skötseln inte möjliggörs tros de tilltalande naturliga värdena snabbt förändras.

Det menas att ett fungerande kreatursarbete kräver hänsyn. Nötkreatur behöver lugn och ro, till exempel stör och stressar hundar och motortrafik djuren. Skyltar måste användas och respekteras.

Oro uttrycks över att jordbruksdrift riskeras till förmån för ett överutnyttjande av allemansrätten. Att landbyggd profileras främst för turism och rekreations yta. Det menas att en förutsättning för en levande landsbygd är att ägande och drift ödmjukt respekteras.

Det efterfrågas större samverkan mellan de boende i kust och skärgården och myndigheterna. Majoriteten är fritidsboende, men de har helt andra behov än de som har ett permanent liv här. Det önskas därför separata samråd för olika grupper.

Det efterfrågas en tydlig dialog mellan kommunen och markägare gällande den planerad utökning av friluftslivet, samt vilken typ av friluftsliv som menas gälla och vilka konsekvenser det kommer innebära. Det anses nämligen att ett flertal av kommunens förslag i det tematiska tillägget kommer innebära långtgående anpassningar för det befintliga jord- och skogsbruket.

Äganderätten anses hotad med den utveckling som det tematiska tillägget föreslår. Det anses att staten försöker inskränka och fatta beslut som rör enskilda människor egendom utan att kontakta och föra dialog.

En större samverkan mellan kommunen och de som arbetar med friluftskartan för att stärka att hållbart friluftsliv på Brottö-Ingmarsö-Finnhamn, efterfrågas.

Kommentarer:

Kommunen avser verka för att utveckla det rörliga friluftslivet på ett hållbart sätt genom att fokusera det till platser som tål den störning det innebär. Gröna entréer och grönstråk visar var det kan anses vara

lämpligt. Fokus ligger på att möjliggöra för ett mer hållbart friluftsliv med stor hänsyn till de naturvärden som finns. Känsligare områden ska därav värnas och bevaras.

Då kommunen har ett begränsat markinnehav är samverkan med bland annat markägare och andra aktörer en förutsättning för föreslagen utveckling. Samverkan inom turism och friluftsliv är en förutsättning för att tillgängliggöra och marknadsföra målpunkter. Vidare ska kommunen genom samverkan verka för tydligare information, skyltning och hantering av det rörliga friluftslivets sopor. En friluftsplän föreslås tas fram som bland annat lyfter Ingmarsös och ytterskärgårdens potential och värden som hållbart besöksmål.

Kommunen verkar aktivt tillsammans med berörda aktörer för att återuppta trafiken vid Östanå.

Under både samråd och granskning ges alla som vill möjlighet att tycka till om planförslaget. Det innebär att de som på något sätt berörs av utvecklingen längs kusten och i skärgården kan lyfta frågor utifrån dess intresse nu när planförslaget går ut på granskning.

Förklaringar av ord och begrepp redogörs på sida 9 i det tematiska tillägget.

Nedan ges exempel på ändringar av det tematiska tillägget efter samråd:

- Tillägg till beskrivningen av befolkningsutvecklingen längs fastlandets kuststräcka och i skärgården med tydligare definitioner av fastboende, deltidsboende, fritidsboende och tillfälliga besökare.
- I genomförandedelen har behovet av en friluftsplän lyfts.

